

Univerzita Karlova v Praze
Fakulta humanitních studií

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

květen 2015

Netrvalová Barbora

**FAKULTA
HUMANITNÍCH
STUDIÍ**
Univerzita Karlova

Název diplomové práce:

**Pohled dvou generací žen na registrované
partnerství**

Studijní obor: Studium humanitní vzdělanosti

Autor bakalářské práce: Barbora Netrvalová

Vedoucí bakalářské práce: PhDr. Miloslava Turková, CSc.

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Pohled dvou generací žen na registrované partnerství“ vypracovala samostatně. Veškerou použitou literaturu a podkladové materiály uvádím v příloženém seznamu literatury. Práce nebyla použita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze 13. 5. 2015

.....
Barbora Netrvalová

PODĚKOVÁNÍ

Na tomto místě bych ráda poděkovala v první řadě mé vedoucí práce PhDr. Miloslavě Turkové, CSc., která mi byla opravdu vynikající školitelkou. Především jí děkuji za její přístup, který byl vždy trpělivý a vstřícný. Dále bych zde ráda poděkovala všem informátorkám, jelikož mi i přes jejich časové vytížení byly ochotny věnovat chvíli, abych s nimi mohla uskutečnit rozhovory.

Obsah

ÚVOD	1
TEORETICKÁ ČÁST	3
1 DĚJINY HOMOSEXUALITY V EVROPSKÉM KONTEXTU	3
1.1 Antický svět	3
1.2 Středověk	4
1.3 Novověk	5
1.4 20. století	7
2 HOMOSEXUALITA	9
2.1 Četnost homosexuality	10
2.2 Sexuální orientace	11
2.3 Sexuální chování	12
2.4 Sexuální identifikace	13
3 REGISTRované PARTNERSTVÍ V ČR	14
3.1 Vysvětlení pojmu	14
3.2 Práva a povinnosti	15
3.3 Historie přijetí zákona o registrovaném partnerství v ČR	16
4 ADOPTCE DĚTÍ HOMOSEXUÁLNÍMI PÁRY	18
4.1 Současná situace v České republice	18
4.2 Alternativní možnosti rodinné péče	19
5 HOMOSEXUALITA V NÁZORECH SOUČASNÉ SPOLEČNOSTI VE SVĚTLE VÝZKUMŮ	21
PRAKTICKÁ ČÁST	27
1 VYMEZENÍ VÝZKUMU	27
1.1 Technika sběru dat	27
1.2 Výzkumný vzorek, prostředí výzkumu	28
1.3 Analýza získaných dat	28
2 ANALÝZA ROZHOVORŮ	29
2.1 Názory dvou generací žen na homosexualitu.	29
2.2 Postoje dvou generací žen k registrovanému partnerství	36
2.3 Postoje dvou generací žen k adopci dětí homosexuálními páry	41
ZÁVĚR	46
SEZNAM LITERATURY	49
PŘÍLOHY	52

ÚVOD

Často se v průběhu historie argumentovalo tím, že homosexualita je zvrácenost, něco co stojí proti přirozenému řádu přírody, úchylka, či nemoc. Vyskytovaly se i názory, že homosexualita je něco nepřirozeného. S vývojem společnosti se ale názory na homosexualitu měnily, a tento vývoj nadále pokračuje. „Naše společnost je teprve v procesu vzrůstající tolerance a její postoje k homosexualitě i míra homofobie budou nadále procházet četnými změnami.“¹

Listopadový převrat roku 1989 znamenal převrat i v občanské společnosti, a tak gayové a lesbičky mohli začít boj o svá práva. V současné české společnosti narůstá podíl mladých lidí, kteří se k homosexualitě otevřeně hlásí a vstupují do registrovaného partnerství. Možnost uzavřít registrované partnerství v České republice platí od 1. července 2006. Tehdy nabyt dlouho připravovaný zákon č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství, účinnosti. Tento zákon byl definitivně schválen jako první v postkomunistických zemích, a jeho prosazení trvalo přes deset let. Registrované partnerství sebou nese spoustu práv, ale také povinností, které se promítají do mnoha oblastí společného života. Partnerské soužití tohoto typu ale stále neznamena totéž co manželství, a homosexuálové si tento rozdíl uvědomují. Na rozdíl od manželství registrované partnerství nesměruje k naplnění rodičovských funkcí a výchově dětí. Hlavní význam registrovaného partnerství mezi homosexuálními jedinci tkví v upravení majetkových poměrů páru, který byl zákonem zrovnoprávněn s manželskou dvojicí. Registrovaným partnerům není umožněno církevní uzavření svazku jako heterosexuálním partnerům při vstupu do manželství a nezískali ani možnost adopce a umělého oplodnění. Toto zrovnoprávnění homosexuálně orientovaných osob má však i spoustu odpůrců, kteří ho považují za ohrožení konzervativních hodnot, zejména tradiční rodiny. Těchto odpůrců však ubývá.

Mnoho homosexuálních dvojic touží po adopci dítěte, tato možnost ale v České republice stále ještě neexistuje. Od září 2014 „leží v poslanecké sněmovně návrh“, který by umožnil registrovaným partnerům osvojit si alespoň dítě svého druha, či družky.² Představa o výchově dítěte homosexuály se na veřejnosti mnohdy setkává se značnou nelibostí a odporem. Hlavním argumentem odpůrců je potřeba chránit optimální psychický vývoj dítěte, proto děti vhodné k adopci bývají přednostně svěřovány do péče a výchovy manželským dvojicím.³ Při

¹ JANOŠOVÁ, P. *Homosexualita v názorech současné společnosti*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2000, str. 68.

² BROŽOVÁ, Karolína. 20.4.2015. Gayové se zlobí na Sněmovnu. Blokuje jim zákon o adopcích. *Právo*. (str. 1+3).

³ JANOŠOVÁ, P. *Homosexualita v názorech současné společnosti*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2000, str. 65.

uzavření registrovaného partnerství ztrácí partneri možnost adoptovat dítě a to nejen jako pár, ale i jako jednotlivci.⁴ Situace v naší společnosti je tedy nadále taková, že jediným předpokladem k založení plnohodnotné rodiny je heterosexuality, která je zároveň předpokladem pro jediné správné prostředí pro výchovu dítěte.⁵ Tyto nerovnoprávné skutečnosti ovlivnily volbu tématu mé bakalářské práce. Dalším důvodem vedoucím k volbě tématu je v první řadě jeho aktuálnost, dotýká se určitým způsobem nás všech, osobně, blíže, nebo vzdáleně, a zdaleka ne každý si je po celý život jistý svým heterosexuálním zaměřením a sexuálními tendencemi. Stále zůstávají tato témata velmi diskutovanými, a společnost tak rozděluje mezi zastánce a odpůrce.

Základním cílem této práce tedy bylo zjistit, jak na registrované partnerství a s tím spojenou homosexualitu a adopci dětí homosexuálními páry nahlíží dvě věkově vzdálené generace žen, a to generace mých vrstevnic a generace ve věku našich babiček. Bližší charakteristika výzkumného souboru viz str. 28, kapitola 1.2.

⁴ Což považuje za protiústavní ministr Jiří Dienstbier, a za diskriminaci veřejná ochránkyně práv Anna Šabatová. BROŽOVÁ, Karolína. 2015. Gayové se zlobí na Sněmovnu. Blokuje jim zákon o adopcích. *Právo*. (str. 1+3).

⁵ SINGLY, F. Sociologie současné rodiny. Vyd. 1. Překlad Stanislav Štech, Ludmila Šašková. Praha: Portál, 1999, ISBN 80-717-8249-1.

TEORETICKÁ ČÁST

1. DĚJINY HOMOSEXUALITY V EVROPSKÉM KONTEXTU

1.1 Antický svět

Dá se říci, že západní kultura stojí na kořenech kultury antického Řecka a Říma. A právě období starověkého Řecka bylo pro mužskou homosexualitu tím nejtolerantnějším, jelikož byla homosexualita dána na stejnou úroveň jako heterosexualita. Byla tedy rovnocenná, či dokonce považována za něco lepšího. Poznatky o sexualitě této vyspělé civilizace poskytují zejména řecké mýty a literatura, kde se setkáváme s druhem homosexuální lásky, kdy se do krásných mladíků zamilovávali muži i bohové. Řecká společnost byla k mužské homosexualitě velmi tolerantní, jelikož muži mohli mít vedle své manželky ještě další vztah s chlapcem, který před veřejností nemuseli skrývat. Homosexualitu lze v tomto případě chápat za jakousi iniciaci, či zasvěcovací rituál, v průběhu kterého se z chlapců stávali muži, proto byla velmi rozšířená a často i upřednostňovaná. Naopak je však méně pramenů o ženské homosexualitě, což je pravděpodobně způsobeno tím, že ženy neměly v Řecku rovnoprávné postavení.⁶

Římané byli do značné míry kulturou starověkého Řecka ovlivněni, již od svého zrodu následovali tradice starověkých civilizací v oslavování mužské bisexuality, proto tolerance k homosexuálnímu chování od Řeků převzali. Na rozdíl ale od kultury Řeků již homosexualita nebyla kladena na úroveň heterosexuality. Postupem času se však jejich názor radikálně měnil, a tolerance se změnila rázem k nesnášenlivosti, při které byla homosexualita vnímána jako důkaz slabosti, zženštilosti a nedostatečné mužnosti, což vojenský a dobytelský národ Římanů nemohl tolerovat.⁷ „Pro Římany měla mužnost vysokou hodnotu a byla základním požadavkem kladeným na dospělého muže, spolu s mocí a nadřazeností, které dotvářely představu dobytce.“⁸ Ve výsledku bylo tedy v Římě trestné, aby měl muž sexuální vztah se svobodným mladíkem, mohl však provozovat styk s otrokem, kterého vlastnil. V těchto případech není úplně jasné, jestli se jednalo o homosexualitu jako takovou, jelikož většina mužů byla v té době ženatá.⁹ „Když si chtěl Říman zajistit náklonnost, respekt a věrnost, zvolil si ženu. Pokud toužil po sexuální náruživosti, mukách a romantickém

⁶ SPENCER, C. *Dějiny homosexuality*. Bratislava: SLOVART, 1999.

⁷ Tamtéž.

⁸ Tamtéž, str. 45.

⁹ SPENCER, C. *Dějiny homosexuality*. Bratislava: SLOVART, 1999.

vzplanutí, potom si vybral mládence.“¹⁰ Tento druh lásky byl velmi populární, ale aby muž nebyl společensky zavrhován, musel hrát v tomto sexuálním vztahu aktivní roli, aby nebyla oslabena jeho bojovnost a mužnost. „Rozdávat rozkoš bylo dle Římanů mužné, ale pasivně ji přijímat se považovalo za servilní.“¹¹ S příchodem křesťanství dochází ke změně pohledu na mužskou homosexualitu, je nově považována za hřích. Velmi tvrdě byla homosexualita trestaná podle Justiniánových zákonů, které trestaly projevy homosexuality upálením a kastrací. Císař Justinián vyhlásil, že „sexuální svoboda plodí živelné pohromy, hlad, mor, zemětřesení.“¹² Homosexualita tak byla postavena mimo zákon. Křesťanství homosexualitu netolerovalo, jelikož přijímalo lidskou sexualitu pouze v podobě manželství mezi mužem a ženou. Manželství pak plnilo převážně jedinou podstatnou funkci, a to plození potomků.¹³

1.2 Středověk

S příchodem křesťanství se tedy ujímá nový postoj k homosexualitě, který je veskrze negativní. Jiná orientace než ta heterosexuální byla odmítána, netolerovaná a trestaná, jelikož byla považována za hřích a zvrhlost. V průběhu středověku patřila homosexualita k nejhorším hrdelním zločinům a byla dokonce srovnávána s čarodějnictvím, jelikož byla vnímána jako jakási zavrženíhodná odchylka, která je proti přírodě. Ve středověku byla homosexualita označována jako sodomie, a netýkala se pouze laiků, ale také kněží a kleriků. Za sodomii se trestalo mnoha způsoby, nejčastějšími způsoby byly kastrace, dále rozčtvrcení či upálení zaživa. Jiný příklad uvádí takový trest, kdy byli oba provinilci veřejně vykastrováni, poté pověšeni za nohy a takto ponecháni do doby než umřeli. Další možným trestem bylo oběšení za orgán, který se dopustil hříchu.¹⁴

Ve středověku byl pohled na sexuální identitu jiný než ve starověku, velký podíl na tom měla církev, která odmítala akceptovat bisexualitu. S příchodem morové nákazy nenávist vůči homosexuálům ještě vzrostla. O život připravila velké množství populace, a homosexualita tak bránila přirozené reprodukci obyvatelstva a ohrožovala možnost obnovení populace. To mělo za následek další vlnu trestů, jako například vyhnanství, zbičování, pokuty, ale i upálení za živa.¹⁵

Ke konci středověku, v období renesance, se přístup k homosexualitě poněkud pozměnil. „Renesance byla obdobím, kdy se myšlení a citění člověka odpoutávalo od dosud

¹⁰ Tamtéž, str. 48.

¹¹ Tamtéž, str. 48.

¹² SPENCER, C. *Dějiny homosexuality*. Bratislava: SLOVART, 1999.

¹³ JANOŠOVÁ, P. *Homosexualita v názorech současné společnosti*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2000.

¹⁴ Tamtéž.

¹⁵ SPENCER, C. *Dějiny homosexuality*. Bratislava: SLOVART, 1999.

dominujících postojů církve a hledalo své vlastní cesty“¹⁶ Právě období renesance bylo obdobím znovuobjevování antiky a s tím spojených antických ideálů, i co se homosexuality týče. I když byla homosexualita stále zakázaná, a státem, církví i společností odsuzovaná, k homosexuálním stykům stále hojně docházelo. Jedinci však tuto svou sexuální orientaci skrývali, aby nepřišli o svou pověst a nebyli marginalizováni. Přísné tresty byly stále platné, ale praktikovaly se pouze výjimečně.¹⁷

1.3 Novověk

V průběhu 17. století došlo ve společnosti ke změnám. Jednou z hlavních příčin změny byl vznik protestantismu. Ve druhé polovině 17. století nastal obrovský posun v emocionálních postojích západní společnosti, která započala v Anglii. Tato změna vyvolala ve velmi krátkém čase nevraživou homofobii, která byla navíc podporována úřady. „Protestantismus totiž posilnil myšlenku, že všechny sexuální projevy mimo křesťanské manželství je třeba potlačit.“¹⁸ Reformátoři jako Luther, Kalvín a Zwingli byli velmi znepokojeni křesťanskou morálkou, a také nesouhlasili s kněžským celibátem, který podle nich kněží stejně nedodržovali, a domnívali se, že podporuje homosexualitu. Chtěli představit manželský sex v pozitivnějším světle, proto se snažili, aby byl lidmi chápán jako boží požehnání a ne jako slabost, či hřích.¹⁹

Od roku 1709 společnost vzala na vědomí existenci nového typu sodomitů-transvestitů, kteří se potají potkávali v hostincích a diskrétních klubech, kdy se většina z nich oblékala do ženských šatů. S příchodem 18. století se do popředí dostává nový filosofický směr, osvícenství. Právě osvícenství znamenalo převrat ve vývoji evropského myšlení, což pozměnilo i pohled společnosti na lidskou sexualitu. „Osvícenství jakožto nový myšlenkový směr uznalo, že sexualita je základní vlastností živých bytostí.“²⁰ Osmnácté století proto bývá často označováno jako „zlatá éra erotiky“, která se ovšem týkala pouze mužů. Podle osvícenského myšlení by člověk měl hledat rozkoš a požitky, které vedou ke štěstí a radosti. O sexuálních tužbách se konečně začalo otevřeně mluvit, přestaly být považovány za tabu. Mezi oblíbenou zábavu tehdejší společnosti patřily pornografické povídky a romány, které mohly zmíněnou rozkoš a požitky tehdejší společnosti přinést. Homosexuální láska byla ale

¹⁶ JANOŠOVÁ, P. *Homosexualita v názorech současné společnosti*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2000, str. 44.

¹⁷ SPENCER, C. *Dějiny homosexuality*. Bratislava: SLOVART, 1999.

¹⁸ Tamtéž, str. 111.

¹⁹ SPENCER, C. *Dějiny homosexuality*. Bratislava: SLOVART, 1999.

²⁰ Tamtéž, str. 143.

stále považována za cosi odporného.²¹

Období 19. století přineslo v otázce homosexuality nová hlediska. Začala se projevovat vyšší svoboda jednotlivce, ale zároveň docházelo vůči homosexuálům k velkým restrikcím. Společnost pomalu opouštěla křesťanský postoj hříšnosti a začala pro homosexualitu hledat lékařské vysvětlení. Homosexualita se tak dostala do lexikonu nemocí.²² Na počátku těchto snah, definovat homosexualitu v lékařských a nikoli morálních pojmech, stál právník Carl Heinrich Ulrichs. V roce 1867 přišel se svojí teorií pohlavní inverze. Podle ní je homosexualita přechod mezi mužstvím a ženstvím, cosi jako „třetí pohlaví“.²³ Počátkem 19. století stále pokračují popravy za projevy sodomie. „Představa sexuálního styku dvou zamilovaných mužů se považovala za démonickou, ba za nejobludnější ze všech tabuizovaných témat, i když se o samotném styku nikdy nemluvilo.“²⁴ V průběhu 19. století se začaly měnit společenské podmínky a postupně docházelo k vytrácení trestu smrti za sodomii. S novým stoletím tak přichází i nový pohled na homosexualitu. Do roku 1700 byla homosexualita považována za hřích proti Bohu, tedy za morální a teologický nedostatek. Následně se stal přečinem, proti kterému stát ustanovil zákony, a nyní se měla homosexualita stát medicínským a psychologickým defektem, který mohl pomalu přerůst do duševní choroby.²⁵ „Tento krok od hříchu, přes zločin až k choromyslnosti způsobily společenské změny.“²⁶ Ve společnosti převládalo přesvědčení, že homosexualita je dědičná nemoc, a proto jí není možné léčit. Vyskytoval se ale také nesouhlasný názor, který popíral chápat homosexualitu jako dědičnou nemoc, což vyústilo ve snahu o teorie a praktiky, které měly sloužit k jejímu vyléčení. Devatenácté století bylo obdobím, ve kterém se šířily alternativní formy milování, tradiční sex měl oponenty a svoboda jednotlivce zastánce. V tomto období vznikl pojem „volná láska“, který naznačoval, že to není manželství, ale láska, co má předcházet sexuálnímu vztahům. V této době se začínají objevovat první průkopníci a zastánci práv homosexuálů. „Na konci 19. a počátku 20. století se začaly objevovat umělecké osobnosti, které se svou odlišnou sexuální orientací přestaly tajit“²⁷ Patří mezi ně například básníci Paul Verlaine a Arthur Rimbaud, či Oscar Wilde.²⁸

²¹ Tamtéž.

²² JANOŠOVÁ, P. *Homosexualita v názorech současné společnosti*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2000.

²³ Tamtéž.

²⁴ Tamtéž, str. 169.

²⁵ Tamtéž.

²⁶ Tamtéž, str. 186.

²⁷ JANOŠOVÁ, P. *Homosexualita v názorech současné společnosti*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2000.

²⁸ Tamtéž, str. 45.

1.4 20. století

Vypuknutí první světové války v roce 1914 prohloubilo a přiosťřilo nevraživý postoj vůči menšinám, což se v tomto případě vztahovalo i na homosexuály. V období po první světové válce následoval v otázce homosexuality pozitivní posun. Příznivý vývoj byl však narušen nástupem fašismu a druhé světové války. Totalitní systémy byly vůči všem, kteří se odlišovali, velmi nenávistné. Podle německé nacistické ideologie mělo dojít k očištění německé rasy od všech rozkladných a rasově méněcenných skupin obyvatelstva, mezi které patřili hlavně Židé.²⁹ Nelze však opomenout, že mezi skupinu méněcenných patřili také homosexuálové, a to zejména z toho důvodu, že dle ideologie „promrhávali rozplozovací sílu mužů“.³⁰ Když v roce 1939 vypukla druhá světová válka, čekala na homosexuální menšinu další vlna utrpení. V Německu docházelo k brutálnímu pronásledování homosexuálů. Odhaduje se, že v koncentračních táborech zemřelo až 50 tisíc lidí obviněných z homosexuality. „Největší muka a násilí gestapa tak zakusili Židé, homosexuálové a cikáni, kteří nosili žluté, růžové a hnědé trojúhelníky. Byli tak označeni jako spodina lidstva, která nemá právo žít a je třeba je vyhubit.“³¹ S tím přichází i nová vlna experimentální léčby na homosexuálech. Začala se zkoušet šoková terapie, dále elektrošoková léčba, a dokonce i lobotomie.³² Po skončení druhé světové války se začínají výrazněji emancipovat gay a lesbické komunity. V 60. letech 20. století se homosexuálové začali organizovat a zakládat první organizace, které měly sloužit jako podpora práv sexuálních menšin. Na podzim roku 1970 vznikla Fronta za svobodu gayů.³³ Tato fronta změnila gayům jejich pohled na sebe samotné. Hlásala totiž, že homosexualita je něco úplně přirozeného a zdravého. Počátkem 80. let se objevil virus HIV, který způsoboval kompletní selhání imunity. Většinu osob nakažených touto nemocí představovali právě gayové, proto bylo na tuto nemoc nějaký čas nahlíženo jako na nemoc homosexuálů. Ve společnosti převládal názor, že AIDS je jakási forma božího trestu za nezdravý a nepřirozený sex, a že si homosexuálové za AIDS mohou sami. Postupně však společnost musela uznat, že AIDS není nemoc výhradně homosexuálů. S příchodem 90. let 20. století začalo docházet k většímu prosazování práv gayů a lesbiček a v roce 1992 došlo k vyškrtnutí homosexuality z Mezinárodní klasifikace nemocí.³⁴ Z pohledu dějin v kontextu evropské kultury můžeme říci, že homosexualita byla nejprve tolerována,

²⁹ Tamtéž.

³⁰ JANOŠOVÁ, P. *Homosexualita v názorech současné společnosti*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2000, str. 47.

³¹ SPENCER, C. *Dějiny homosexuality*. Bratislava: S Lovart, 1999, str. 224.

³² Lobotomie je operativní neurochirurgický zákrok, při kterém jsou přerušena nervová vlákna spojující mozkový lalok s ostatními částmi mozku.

³³ SPENCER, C. *Dějiny homosexuality*. Bratislava: S Lovart, 1999.

³⁴ JANOŠOVÁ, P. *Homosexualita v názorech současné společnosti*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2000. Str. 49.

poté byla hříchem, poté zločinem, a nakonec byl homosexuál prohlášen za choromyslného.

V posledních desetiletích došlo téměř ve všech civilizovaných zemích k opuštění od tradičního restriktivního judeo-křesťanského postoje k homosexuální orientaci a k homosexuálům. Tento trend se projevil v úpravě zákonodárství, a medicíně, kde byla nejprve ze seznamu poruch a nemocí vypuštěna homosexuální orientace a následně v něm přestala být homosexualita zmiňována obecně. Tyto změny jsou výsledkem lepší informovanosti a tolerance společnosti vůči sexuálním menšinám, ale také tlakem gay a lesbických aktivistických organizací, které vznikaly především v 70. letech 20. století v USA a dalších západních zemích.³⁵

³⁵ WEISS, P., ZVĚŘINA, J.. *Sexuální chování v ČR- Situace a trendy*. Praha: Portál, 2001, str. 94.

2 HOMOSEXUALITA

V naší společnosti se vyskytuje mnoho rozličných menšin, ať už etnických, národnostních či náboženských. Mezi menšinu můžeme také přiřadit i homosexuálně orientované jedince. Různé jsou také alternativy sexuálního sebepojetí. Můžeme se setkat s homosexuály a lesbičkami, transsexuály, transvestity apod., přičemž mezi těmito kategoriemi neexistují ostré hranice. S homosexualitou se setkáváme především ve velkých městech. Dotýká se všech osobně, blízce, nebo vzdáleně, a zdaleka ne každý si je po celý život jistý svým heterosexuálním zaměřením a sexuálními tendencemi. Sexuální chování se totiž v průběhu života může měnit. Homosexualita a sexuální orientace je osobní záležitost a nemusí být vždy zřejmá ani samotnému nositeli.³⁶ „Homosexualita, stejně jako každá odlišnost charakterizující menšinu, je záležitost, která se týká všech lidí, přinejmenším proto, že každý z nás do nějaké menšiny patří“³⁷ Ženská homosexualita je společensky méně nápadná než mužská. Všeobecně však platí, že mužská sexualita je zranitelnější a že muži jsou z větší míry postižení sexuálními poruchami dysfunkčního charakteru.³⁸

Dnes „homosexualitou rozumíme trvalou citovou a erotickou preferenci osob stejného pohlaví. Je to celoživotní, neměnný a nezvolený stav charakterizovaný tím, že jeho nositel je pohlavně přitahován a vzrušován převážně či výlučně osobami stejného pohlaví“³⁹ Z definice můžeme vyvodit, že homosexualita není naučenou aktivitou, ale že je vrozená. S vývojem společnosti se měnily i názory na homosexualitu, a tento vývoj nadále pokračuje. Často se v průběhu historie argumentovalo tím, že homosexualita je zvrácenost, něco co stojí proti přirozenému řádu přírody, úchylka, či nemoc. Vyskytovaly se i názory, že homosexualita je něco nepřirozeného. Toto tvrzení bývá vysvětlováno tím, že se homosexualita v přírodě nevyskytuje, proto je nepřirozená. Takové vysvětlení je však nesprávné, s homosexualitou se můžeme setkat například u vyšších savců a ptáků.⁴⁰

Jinou definici můžeme nalézt v Popisném slovníku a atlasu sexuologie, kdy je homosexualita definována jako „výskyt nebo existence sexuální náklonnosti, zájmu a pohlavně důvěrné aktivity mezi jedincem a dalšími příslušníky stejného pohlaví.“⁴¹ K vysvětlení nám pomáhá ještě jedna definice, a to že „Homosexuálně orientovaný jedinec je takový jedinec, jehož fantazie, náklonnost a touhy se orientují výlučně, či alespoň z větší míry

³⁶ JANOŠOVÁ, P. *Homosexualita v názorech současné společnosti*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2000.

³⁷ Tamtéž, str. 9.

³⁸ Tamtéž.

³⁹ Tamtéž, str. 13.

⁴⁰ CAPPONI, V, HAJNOVÁ, R. a NOVÁK, T. *Sexuologický slovník*. 1. Vyd. Praha: Grada, 1994.

⁴¹ Tamtéž, str. 55.

na stejné pohlaví (tj. homosexuální orientace), ovšem svou orientaci může či nemusí navenek projevovat (tj. homosexuální chování a homosexuální preference) a dokonce se nemusí jako homosexuál identifikovat (tj. homosexuální identifikace).⁴²

Co se důvodu vzniku týče, homosexualita a další sexuální variace nebyly doposud natolik prozkoumány, abychom mohli vyvodit odpověď na její příčiny. Teorie o vzniku homosexuality jsou velmi různorodé, liší se podle oboru, ve kterém se vědci nacházejí. Hypotézy o příčinách vzniku se buď doplňují, nebo vylučují. Nedávné objevy v genetice však podporují teorie, podle kterých je homosexualita příčinou genetických vlivů a je tak vrozená. Jiné teorie naopak stojí na tvrzení, že homosexualita je důsledkem výchovy a vlivů prostředí. Většina vědců a lékařů se ale ve výsledku shoduje na tom, že na vzniku homosexuality se podílí větší množství činitelů. Jedná se o souhrn určitých znaků vzniku homosexuality, jak biologických, genetických, tak i endokrinologických vlivů. Nejvíce se na tom nejspíše podílejí biologické faktory, jako je genetika, nebo průběh prenatálního vývoje. Nevyskytuje se žádný důkaz, který by podpořil tvrzení, že rané dětské zkušenosti, výchova, sexuální zneužití, trauma nebo jiné závažné životní události či sociální prostředí po narození ovlivňují sexuální orientaci žen a mužů. Takové domněnky jsou pouze dílem předsudků. Většina teorií se zabývá spíše mužskou homosexualitou, příčiny ženské homosexuality nebyly nikdy podrobně zkoumány.⁴³

2.1 Četnost homosexuality

Velmi diskutovaným tématem týkající se homosexuality je její četnost. Podílu homosexuálních lidí ve společnosti se zabývá velmi mnoho společenských výzkumů a výzkumníků. Výsledky jsou ale ve většině případů rozličné a málokdy se shodují. Nejběžněji se setkáváme s procentuálním číslem čtyři, právě tolik homosexuálů ve společnosti podle Kinseyho reportů je.⁴⁴ Kinseyho reporty, které se zabývaly sexuálním chováním žen a mužů v USA, byly prováděny v padesátých letech 20. století, a jejich výsledky veřejnost naprosto šokovaly. Výsledky autor zveřejnil ve dvou zprávách - Sexuální chování muže z roku 1948, a Sexuální chování ženy z roku 1953. Kinseyho výzkumy se okamžitě staly předmětem kritiky jak ideově, tak vědecky. Výzkum byl proveden na osmnácti tisících mužích a ženách. Samotné výzkumy nešokovaly pouze velkou četností homosexuálních styků, ale také velkou četností mimomanželských sexuálních styků a masturbací. „To co bylo Kinseymu a jeho týmu

⁴² VALENTOVÁ, J., 2004, Mužská homosexualita z pohledu biologie, bakalářský esej.

⁴³ JANOŠOVÁ, P. *Homosexualita v názorech současné společnosti*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2000.

⁴⁴ GIDDENS, A., *Sociologie*. Praha: Argo, 1999. ISBN 80-7203-124-4.

v budoucnu vytykáno je to, že výzkumný vzorek se skládal z nedokonale vybraných dobrovolníků bez jasně formalizovaných pravidel a malého základního vzorku.⁴⁵ Přesto byly výsledky převratné a zapříčinily i následné studium lidské sexuality. „Nicméně jak uvádí P. Weiss a J. Zvěřina, pozdější výzkumy např. Shere Hitové či manželů Janusových vykazovaly ještě větší sexuální variabilitu nežli výzkum Kinseyho.“⁴⁶

Nesmíme zapomenout na další sociology zkoumající četnost homosexuality, zejména na výzkumy Rogerse a Turnera, jejichž výzkum byl realizovaný v letech 1970-1990. Podle jejich výsledků vychází průměrný výskyt homosexuálního chování u mužů v dospělosti 5-10%, kdy se častěji homosexuální chování vyskytovalo u svobodných mužů, kteří žijí ve městech.⁴⁷ V roce 1998 se uskutečnil výzkum také v Kanadě pod vedením Christophera Bagleyho a Pierra Tremblaye, v němž se za homosexuála označilo 15,3 % mužů, a za výhradně homosexuální 5,9 % populace. Pokud tedy hovoříme o četnosti homosexuální orientace, musíme vzít v úvahu, že homosexualita se dá jen velmi těžko měřit, a počítat tak s čísly pohybujícími se mezi 1-10%.⁴⁸

V České republice byl proveden průzkum roku 1994, a podle výsledků se přihlásilo k homosexualitě pouze 0,4 % mužů a 0,3 % žen, 1,4 % mužů a 2 % žen si nebyla jista. Tak malé číslo bylo dáno tím, že se stále velké množství lidí u nás stydělo v době průzkumu k homosexualitě přiznat.⁴⁹ Důvody pro tak nízké číslo souvisely s tím, že gay hnutí byla teprve na vzestupu a krátké trvání občanské společnosti. Mnoho lidí si však svou orientaci nepřiznává ani sobě, natož v průzkumu.

2.2 Sexuální orientace

Definovat tento termín není snadné, jelikož pro něj neexistuje žádná jednotná definice. Můžeme ale definovat rozdíl mezi sexuální orientací a sexuálním chováním, a to tak, že určité části sexuálního chování mohou být naučené nebo kulturně podmíněné. „Sexuální orientace je naproti tomu součástí nenaučené biologické podstaty sexuality jedince, je neměnná, je podmíněná dědičnými či jinými biologickými faktory a jedince odlišných sexuálních orientací od sebe lze odlišit na základě morfologických i kognitivních odlišností.“⁵⁰ Sexuální chování a preference je tak následkem právě sexuální orientace. Homosexuální a heterosexuální

⁴⁵ WEISS, P., ZVĚŘINA, J.: Sexuální chování v ČR – situace a trendy; Portal 2001, s. 21.

⁴⁶ WEISS, P., ZVĚŘINA, J.: Sexuální chování v ČR – situace a trendy; Portal 2001, s. 20.

⁴⁷ Tamtéž.

⁴⁸ Tamtéž, str. 20.

⁴⁹ HSX. Statistické výzkumy. 004 [online]. 24. 03 .2014 [cit. 2015-05-04]. Dostupné z: <http://www.004.cz/statisticke-vyzkumy>.

⁵⁰ VALENTOVÁ, J., 2004, Mužská homosexualita z pohledu biologie, bakalářský esej.

orientace nemusí být zcela jednoznačně vyhraněna, občas můžeme u člověka nalézt i schopnost vzrušit se pohlavím, které jím není upřednostňováno.⁵¹ Na tom, že sexuální orientace nemá jednotnou definici, se podílejí ve velkém měřítku kulturní faktory, jelikož mnoho společností nevnímá a nepocituje rozdíl mezi sexuálním chováním a sexualitou. Různé kultury, sociální třídy a etnika se odlišují svými postoji vůči homosexuální orientaci, což pak ve výsledku stěžuje definici sexuální orientace.⁵² „Vše je komplikováno tím, že ani heterosexuální, ani homosexuální orientace nemusí být vždy vyhraněna stoprocentně. Jedno pohlaví je preferováno, upřednostňováno, ale někdy je přítomna ještě slaběji vyjádřená schopnost vzrušit se také jedincem nepreferovaného pohlaví.“⁵³

2.3 Sexuální chování

Pokud se jedinec sexuálně stýká s jiným jedincem, hovoříme o sexuálním chování. Jako homosexuální chování se tedy obvykle označuje pohlavní styk, nebo jiná sexuální aktivita mezi příslušníky stejného pohlaví, a to zpravidla bez ohledu na to, zda je projevem homosexuality jako orientace.⁵⁴ Příkladem homosexuálního chování, kdy jedinec nemusí být homosexuálně orientován, je chování vojáků v armádě, vězňů nebo dospívajících dětí v internátě. Protože v těchto situacích nemá člověk přístup k preferovaným jedincům, může navázat sexuální kontakt s osobou nepreferovaného pohlaví. V tomto případě pak mluvíme o náhražkovém sexuálním chování.⁵⁵ Jeho klasickým případem je homosexuální chování vězňů ve věznici. Když se pak vězeň vrátí do normálního života, ve svém homosexuálním chování většinou nepokračuje a jeho orientace se tak nemění.⁵⁶ Heterosexuální jedinci se ovšem mohou chovat homosexuálně, i když nejsou ve stavu sexuální nouze, jako například adolescenti, kteří rádi experimentují. Přestože někteří vědci tvrdí, že homosexuální chování může vzniknout v raném věku, bylo zjištěno, že homosexuální chování ve věku adolescence není příčinou homosexuality.⁵⁷ Většina sexuologů tedy věří, že výstřelky sexuálního chování, pokud jsou dobrovolné, nemají vliv na sexuální orientaci jedince. Homosexuální chování u heterosexuálního člověka může být podmíněno i motivací, která je založena například na

⁵¹ BRZEK, A. a PONDĚLÍČKOVÁ-MAŠLOVÁ, J., 1992, Třetí pohlaví: Praha, Scientia Medica.

⁵² GONSIORÉK, J. C., WEINRICH, J. D., and SELL, R. L., 1995, Definition and measurement of sexual orientation: *Suicide & Life - Threatening Behavior*.

⁵³ HSX, 09. 11. 2013, Sexuální orientace. [online]. [cit. 2015-02-26]. Dostupné z: <http://www.004.cz/sexualni-orientace>.

⁵⁴ JANDOUREK, J. Sociologický slovník. Vyd. 2. Praha: Portál, 2007, ISBN 978-80-7367-269-0.

⁵⁵ BRZEK, A. a PONDĚLÍČKOVÁ-MAŠLOVÁ, J., 1992, Třetí pohlaví: Praha, Scientia Medica.

⁵⁶ SAGARIN, E., 1976, Prison homosexuality and its effect on post-prison sexual-behavior:

Psychiatry – interpersonal and biological processes.

⁵⁷ DAWOOD, K., HORVATH, Ch., REVELLE, W., PILLARD, R. C., and BAILEY, J. M., 2000, Familial aspects of male homosexuality: *Archives of Sexual Behavior*.

peněžním úplatku, tím pak dochází k prostituci. Většina lidí se podle své sexuální orientace chová, u homosexuálů to ale není vždy jednoduché. „Někteří z nich své zaměření nerozpoznají po celý život, mohou se cítit heterosexuálními a také tak žijí. Jiní si sice uvědomují své zaměření, ale nechtějí se s ním smířit a odmítají homosexuální pohlavní styky. Jsou i tací, kteří spí jen se stejným pohlavím, přesto se nehodnotí jako homosexuální.“⁵⁸

2.4 Sexuální identifikace

Se sexuální orientací a chováním souvisí také sexuální identifikace, která určuje, za koho jedinec sám sebe považuje, týká se vlastně jeho sebepojetí. Ideálně by měly být všechny tyto tři složky v souladu. Člověk by se měl tedy identifikovat a chovat podle svojí sexuální orientace. „Sexuální identifikace vyjadřuje vnitřní cítění a sebehodnocení. Cítíme se buď mužem nebo ženou a také heterosexuálem nebo homosexuálem.“⁵⁹ Vývoj sexuální identifikace probíhá jinak u heterosexuálů a jinak u homosexuálů. Sexuální identifikace u heterosexuálů probíhá takřka bez povšimnutí, zatímco homosexuálové se často nemusí se svou orientací identifikovat. Může za to společenský tlak, stále rozšířená homofobie a nevraživost. Velmi podstatnou fází sexuální identifikace u homosexuálů je tzv. „coming out“. Tento pojem zahrnuje proces, během kterého člověk poznává svojí menšinovou sexuální orientaci a smiřuje se s ní. Tímto pojmem můžeme ale označit i chvíli, kdy člověk se svou orientací vystoupí na veřejnost a přestane ji tajit. Tento proces se většinou odehrává v pubertě, nebo v období dospělosti, ale nejedná se o výjimku, pokud k němu dochází až v pozdějším věku. Období „coming outu“ je charakteristické svým prožíváním odlišnosti a často osamělosti, labilitou a sebevražednými sklony.⁶⁰ Největší obavou v celém „coming outu“ bývá strach z reakce rodičů a okolí. Kvůli obavě z možné diskriminace a homofobie může „coming out“ trvat mnoho let.

⁵⁸ COO. Co je homosexualita? Co je coming out?. 004. CZ [online]. 03. 04. 2015 [cit. 2015-05-04]. Dostupné z: <http://www.004.cz/co-je-homosexualita-co-je-coming-out>.

⁵⁹ Tamtéž.

⁶⁰ GONSIOROK, J. C., WEINRICH, J. D., and SELL, R. L., 1995, Definition and measurement of sexual orientation: *Suicide & Life - Threatening Behavior*.

3 REGISTROVANÉ PARTNERSTVÍ V ČR

3.1 Vysvětlení pojmu

Zákon o registrovaném partnerství se týká homosexuálních párů, které plánují trvale žít ve společné domácnosti. Na základě tohoto vztahu chtějí také požívat výhod a práv, které jsou jinak přisuzovány pouze manželským párům. Partnerské soužití ale neznamená totéž co manželství, a homosexuálové si tento rozdíl uvědomují. Na rozdíl od manželství registrované partnerství nesměruje k naplnění rodičovských funkcí a výchově dětí. Hlavní význam partnerství mezi homosexuálními jedinci tkví v upravení majetkových poměrů páru, který by tak byl zákonem zrovnoprávněn s manželskou dvojicí. Registrovaným partnerům nebude umožněno církevní uzavření svazku jako heterosexuálním partnerům při vstupu do manželství a nezískají ani možnost adopce a umělého oplodnění. Partnerské soužití je vnějším stvrzením rozhodnutí jedince, že ten, s nímž žije ve společné domácnosti, je mu opravdu nejbližší, že mu v zásadních záležitostech náleží spolurozhodování a že teprve za ním následují příbuzní a další osoby.⁶¹

Od roku 2006 je termínem registrované partnerství oficiálně nazván veřejnoprávně institucionalizovaný svazek homosexuálních dvojic podle českého práva. Tento krok vedl ke zrovnoprávnění homosexuálně orientovaných osob, má však i spoustu odpůrců, kteří ho považují za ohrožení konzervativních hodnot, zejména tradiční rodiny.⁶²

„Registrované partnerství je trvalé společenství dvou osob stejného pohlaví vzniklé podle zákona č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.“⁶³ Toto registrované partnerství vzniká projevem vůle dvou osob stejného pohlaví, které svobodně souhlasí se vstupem do partnerství. Prohlášení se koná před matrikářem na základě otázky, jestli chtějí spolu vstoupit do partnerství. „Stejně jako u manželství se vlastní prohlášení činí odpovědí „ano“. Registrované partnerství vzniká už tímto prohlášením, nikoli až zápisem do knihy registrovaného partnerství.“⁶⁴ Před prohlášením musejí partneři uvést, že jim nejsou známy okolnosti vylučující vstup do partnerství. Partnerství se následně zapíše do knihy registrovaného partnerství. Do

⁶¹ JANOŠOVÁ, P. *Homosexualita v názorech současné společnosti*. Praha: Karolinum, 2000, s. 60. ISBN 80-7184-954-5.

⁶² HROMADA, Jiří. *Gay iniciativa v České republice: SOHO v České republice. Registrované partnerství*. [online] 2006 [cit. 2015-05-04]. Dostupné z: <http://gay.iniciativa.cz/www/index.php?page=clanek&id=74>

⁶³ Tamtéž.

⁶⁴ ŠTĚPÁNKOVÁ, Martina a Pavel ČIŽINSKÝ. *Registrované partnerství pro začínající*. [online]. [cit. 2015-05-04]. Dostupné z: http://www.poradna-prava.cz/folder05/registrovane_partnerstvi_pro_zacatecniky-publikace_2006.pdf.

takovéhoto partnerství může vstoupit každý, komu to zákon nezakazuje. Existuje však i několik podmínek, které je před vstupem do partnerství třeba splňovat. Patří mezi ně například to, že alespoň jeden z páru musí být občanem České republiky, požaduje se minimální věk 18 let obou partnerů, oba musí být způsobilí k právním úkonům, a partneři nesmí mít dříve uzavřená manželství či partnerství, která stále přetrvávají.⁶⁵ K prohlášení partnerství dochází na matričním úřadě, který je nejbližším úřadem⁶⁶, kde má alespoň jeden z partnerů trvalé bydliště.⁶⁷ Při uzavírání partnerství nejsou zapotřebí žádní svědci. Registrovaným partnerům není umožněno, aby tento svazek ztvrzovali církevně, což logicky vyplývá z pohledu, jakým se církev dívá na homosexualitu a na možnost registrovaného partnerství vůbec. Informace o tom, že člověk vstoupil do registrovaného partnerství, se uvádí i v občanském průkazu, kde je v kolonce rodinný stav uvedeno „partner“. Dále je tato informace zmíněna i v jiných veřejných listinách, ve kterých je rodinný stav uváděn. Registrovaným partnerům však uzavřením registrovaného partnerství nevzniká nárok na společné či zdvojené příjmení.⁶⁸ V případě, že v prohlášení jedné nebo obou osob došlo k záměrnému zamlčení závažných skutečností, vzhledem k nimž by nešlo do partnerství vstoupit, považuje se toto partnerství za neplatné. Takové partnerství dle zákona ani nevzniklo, tudíž se o něm nemluví jako o zaniklém.

3.2 Práva a povinnosti

Registrované partnerství sebou nese spoustu práv, ale také povinností, které se promítají do mnoha oblastí společného života. Tyto práva a povinnosti upravuje hlava IV. zákona číslo 115/2006 Sb. stanovující, že práva a povinnosti se vztahují na oba partnery ve stejném podílu a tito partneři také společně rozhodují o partnerském soužití. Při dědění, například, má partner pozůstalého právo dědit v první dědické skupině spolu s jeho dětmi. Dále se partneři mohou navzájem informovat u lékařů na zdravotní stav druhého partnera, také se mohou zastupovat v různých běžných i úředních záležitostech. Partneři jsou také zavázáni, že budou

⁶⁵HROMADA, Jiří. Gay iniciativa v České republice: SOHO v České republice. RP v praxi: Zákon o registrovaném partnerství v praxi [online]. 2006 [cit. 2015-02-23]. Dostupné z: <http://gay.iniciativa.cz/www/index.php?page=clanek&id=37.5>.

⁶⁶ Ne však každý matriční úřad, ale pouze jeden v kraji.

⁶⁷ Pokud mají partneři bydliště každý v jiném kraji, musí si vybrat jeden z těchto dvou krajů, v případě, že ani jedna z osob uzavírající partnerství nemá trvalý pobyt na území ČR, uzavírá se toto partnerství před matričním úřadem městské části Brno-střed - Ministerstvo vnitra České republiky.

ODDĚLENÍ STÁTNÍHO OBČANSTVÍ A MATRIK, Odbor všeobecné správy. Uzavření registrovaného partnerství. [online]. 3. 3. 2014 [cit. 2015-05-03]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/uzavreni-registrovaneho-partnerstvi.aspx>.

⁶⁸ ŠTĚPÁNKOVÁ, Martina a Pavel ČIŽINSKÝ. Registrované partnerství pro začínající. [online]. [cit. 2015-05-04]. Dostupné z: http://www.poradna-prava.cz/folder05/registrovane_partnerstvi_pro_zacatecniky-publikace_2006.pdf.

společně řešit věci týkající se jejich soužití. Měli by také podle zákona sdílet stejnou životní úroveň, a jsou také povinni se k tomu vzájemně podporovat. S tím souvisí i fakt, že po skončení partnerství může jeden z partnerů požadovat výživné. Věci, které si pár pořídí během společného partnerství, nabývají buď do individuálního, nebo do podílového spoluvlastnictví rovným dílem. Se vstupem do partnerství se vztah k dětem nemění. Registrované partnerství nemůže být důvodem k odnětí dětí svému biologickému rodiči, druhý partner je povinen podílet se na výchově a chránit zájmy dítěte, pokud tedy žijí ve společné domácnosti. Jednomu z páru může být dítě svěřeno do pěstounské péče, nebo se může stát jeho poručníkem. Osvojení dítěte však možné není, stejně jako přístup k umělému oplodnění. Zákon zachovává zákaz uzavírání partnerství sourozencům či příbuzným v přímé linii stejně jako pro heterosexuální dvojice.⁶⁹

3.3 Historie přijetí zákona o registrovaném partnerství v ČR

Listopadový převrat roku 1989 znamenal převrat i v občanské společnosti, a tak gayové a lesbičky mohli začít boj o svá práva. V České republice byl zákon o registrovaném partnerství navrhován několikrát v různých podobách už od roku 1990. Roku 1997 byl podaný první ucelený návrh zákona o registrovaném partnerství osob stejného pohlaví, který byl však v roce 1998 poslaneckou sněmovnou zamítnut. Tento návrh vyjímал pouze společnou výchovu a adopci dětí. O rok později byl zamítnut další návrh, a v parlamentu začíná docházet k velmi vyhraněným diskuzím. V roce 2001 vláda Miloše Zemana předložila parlamentu vlastní návrh zákona o partnerském soužití osob stejného pohlaví, avšak poslanecká sněmovna jej vrátila vládě k dopracování, k čemuž pak již kvůli parlamentním volbám nedošlo. Tento zákon měl do přijetí stále daleko, což bylo způsobeno kvůli velkému počtu odpůrců. Jejich hlavními argumenty byla obava z oslabení postavení tradiční rodiny a možnost výchovy dětí v homosexuálních svazcích. V roce 2004 upravila vláda Vladimíra Špidly nový návrh zákona o registrovaném partnerství, ale k projednání do parlamentu tento návrh předložen nebyl. Týž rok byl předložen upravený návrh, na kterém se podíleli i zástupci Gay a lesbické ligy, ten však byl v únoru 2005 sněmovnou také zamítnut. Až následující návrh z dubna roku 2005 byl schválen poslaneckou sněmovnou a pak 26. ledna 2006 i senátem. Pro jeho přijetí se vyslovilo 45 senátorů z 65 přítomných.⁷⁰ Tento návrh zákona ale

⁶⁹ ODDĚLENÍ STÁTNÍHO OBCANSTVÍ A MATRIK, Odbor všeobecné správy. Uzavření registrovaného partnerství. [online]. 3. 3. 2014 [cit. 2015-05-03]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/uzavreni-registrovaneho-partnerstvi.aspx>.

⁷⁰ HROMADA, JIŘÍ. Gay iniciativa v České republice: SOHO v České republice. Historie RP [online]. 2006 [cit. 2015-02-23]. Dostupné z: <http://gay.iniciativa.cz/www/index.php?page=clanek&id=10>.

tehdejší prezident Václav Klaus vetoval. Patnáctého března 2006 byl však nakonec poslaneckou sněmovnou, těsným počtem 101 hlasů z 200, přehlasován.⁷¹ „K 10. 1.2006 podepsalo petici na podporu přijetí zákona o registrovaném partnerství 486 významných osobností veřejného života.“⁷²

Možnost uzavřít registrované partnerství tak v České republice platí od 1. července 2006. Tehdy nabyl zákon č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství, účinnosti. Zákon o registrovaném partnerství tak byl definitivně schválen jako první v postkomunistických zemích, a jeho prosazení trvalo přes deset let. V roce 2008 byl zákon novelizován, nedošlo však k větším změnám. „Během prvního měsíce platnosti zákona o registrovaném partnerství využilo možnost vstoupit do partnerství 49 gay a lesbických párů. Za první půlrok vstoupilo do partnerství 235 párů, z toho 177 mužských a 58 ženských.“⁷³

⁷¹ Tamtéž.

⁷² Tehdy se pro přijetí zákona vyslovila i spousta známých osobností, jako například Janis Sidovský a Pavel Víttek.

⁷³ HROMADA, JIŘÍ. Gay iniciativa v České republice: SOHO v České republice. Historie RP [online]. 2006 [cit. 2015-02-23]. Dostupné z: <http://gay.iniciativa.cz/www/index.php?page=clanek&id=10>.

4 ADOPCJE DĚTÍ HOMOSEXUÁLNÍMI PÁRY

Mnoho homosexuálních dvojic touží po adopci vlastního dítěte, tato možnost ale v České republice stále ještě neexistuje. Představa o výchově dítěte homosexuály se na veřejnosti mnohdy setkává se značnou nelibostí a odporem. Hlavním argumentem odpůrců je potřeba chránit optimální psychický vývoj dítěte, proto děti vhodné k adopci bývají přednostně svěřovány do péče a výchovy manželským dvojicím.⁷⁴ Mnoho dětí však zůstává v dětských domovech. Dětské domovy se o děti jistě dokáží velmi dobře postarat, určité složky výchovy však ústav nemůže poskytnout. Jsou to právě vztahy s blízkými, citová podpora a vědomí sounáležitosti, které vedou ke správnému začlenění dítěte do sociálního světa. Děti v rodinách dostávají dostatečné množství lásky a emocionálního vztahu, což jim v dospělosti umožňuje podobný vztah realizovat.⁷⁵

V této souvislosti zdůrazňuje P. Janošová, že „nelze opomenout paradox, že hlavní nebezpečí nepředstavuje pro dítě samotná výchova homosexuální dvojicí, ale právě ta část naší společnosti, která své zamítavé stanovisko k výchově dětí těmito páry obhájí starostlivostí o zájmy dítěte.“⁷⁶ V minulých letech nebylo doporučováno svěřovat děti do adopce či ústavní péče homosexuálům, důvodem byl převládající názor, že v homosexuální rodině chybí člen jednoho pohlaví a dítě má znesnadněný průběh své sexuální identifikace.⁷⁷ Zastánců tohoto názoru však začíná ubývat. „Naše společnost je teprve v procesu vzrůstající tolerance a její postoje k homosexualitě i míra homofobie budou nadále procházet četnými změnami.“⁷⁸

4.1 Současná situace v České republice

Situace v naší společnosti je ale nadále taková, že jediným předpokladem k založení plnohodnotné rodiny je heterosexuality, která je zároveň předpokladem pro jediné správné prostředí pro výchovu dítěte. Neustále se řeší otázky, jestli jsou homosexuálové schopni vykonávat rodičovskou funkci. Často se na ně nahlíží kriticky a jsou tak neustále zpochybňováni. Musí čelit různým předsudkům a v podstatě nejsou uznáváni jako jedinci schopni vychovávat dítě.⁷⁹ Homosexuálové bývají vnímáni jako víc psychicky labilní než

⁷⁴ JANOŠOVÁ, P. *Homosexualita v názorech současné společnosti*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2000, str. 65.

⁷⁵ MATĚJČEK, Z., *O rodině vlastní, nevlastní a náhradní*, Portál, Praha 1994.

⁷⁶ JANOŠOVÁ, P. *Homosexualita v názorech současné společnosti*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2000, str. 68.

⁷⁷ BRZEK, A. a PONĎĚLÍČKOVÁ-MAŠLOVÁ, J., 1992, *Třetí pohlaví*: Praha, Scientia Medica.

⁷⁸ JANOŠOVÁ, P. *Homosexualita v názorech současné společnosti*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2000, str. 68.

⁷⁹ SINGLY, F. *Sociologie současné rodiny*. Vyd. 1. Překlad Stanislav Štech, Ludmila Šašková. Praha: Portál, 1999, ISBN 80-717-8249-1.

rodiče orientováni heterosexuálně, a jejich chování v rámci partnerského vztahu a výchovy prý nevyhovuje vývoji dítěte. Stěžejní otázka, která je neustále probírána, je přítomnost nebo naopak absence pohlavních rolí ve spojitosti s vývojem dítěte. Běžné jsou totiž názory, že pokud dítě nevidí interakci obou pohlaví, nemůže se komplexně rozvíjet.⁸⁰

V České republice v současnosti neexistuje zákon, který by umožňoval adopci dětí homosexuálními páry. V homosexuálních rodinách mohou žít pouze děti, které se narodily z předchozího heterosexuálního svazku. Sexuální orientace rodiče ale nesmí být překážkou svěřením dítěte do péče, pokud je to v zájmu dítěte. V případě uzavření registrovaného partnerství zákon⁸¹ stanovuje, že „existence partnerství není překážkou výkonu rodičovské zodpovědnosti partnera vůči jeho dítěti ani překážkou svěřením jeho dítěte do jeho výchovy. Partner, který je rodičem, je povinen zajistit vývoj dítěte a důsledně chránit jeho zájmy při použití přiměřených výchovných prostředků tak, aby nebyla dotčena důstojnost dítěte a ohroženo jeho zdraví a tělesný, citový, rozumový a mravní vývoj.“⁸² Tyto páry mohou vychovávat nejen biologického potomka jednoho z partnerů, mohou vychovávat i děti, které si jeden z partnerů osvojil ještě před uzavřením registrovaného partnerství.

Při uzavření registrovaného partnerství však dochází ke změně. V tuto chvíli registrovaní partneri ztrácí možnost adoptovat dítě a to nejen jako pár, ale i jako jednotlivci, jelikož zákon č. 115/2006 Sb. o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů přímo v § 13 odst. 2 říká, že trvající partnerství brání tomu, aby se některý z partnerů stal osvojitelem dítěte. Z toho je vyvoditelné, že dítě kvůli registrovanému partnerství nemohou adoptovat, protože podle zákona o rodině o společnou adopci mohou požádat pouze manželé. Ze stejného důvodu nemůže dítě společně adoptovat ani heterosexuální pár, který neuzavřel manželský svazek.

4.2 Alternativní možnosti rodinné péče

Páry lesbiček mají ještě jiné možnosti, jak si pořídit potomka. Jednou z možných variant je početí přirozenou cestou, nebo možnost podstoupit umělé oplodnění. Druhá možnost je přípustná pouze v zahraničí, neboť podle zákona č. 373/2011 Sb. o specifických zdravotních službách, je umožněno umělé oplodnění jen pářům opačného pohlaví. Umělé oplodnění tak

⁸⁰ JANOŠOVÁ, P. *Homosexualita v názorech současné společnosti*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2000.

⁸¹ § 13 odst. 1 zákona č. 115/2006 Sb.

⁸² Zákon č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů.

nemůže podstoupit ani lesbický pár, ani žena bez partnera.⁸³ Další možností gayů a lesbiček jak si pořídit dítě, je skrze poručnictví. Paragraf 78 zákona o rodině stanovuje, že v případě úmrtí biologických rodičů dítěte, je pro dítě soudně ustanoven poručník. Jeho povinností je nezletilé dítě vychovávat, zastupovat a spravovat jeho majetek místo jeho rodičů. V případě stejnopohlavních párů opět nastává situace, kdy se poručníkem může stát pouze jeden z partnerů a druhý partner nemá vůči dítěti žádný právní vztah. Přesto se poručnictví stává jednou z variant, jak mohou registrovaní partneři získat do své péče dítě.

Další formou náhradní rodinné péče, která pro homosexuály přející si dítě přichází v úvahu, je pěstounská péče. Pěstounem se může stát fyzická osoba, bez ohledu na její sexuální orientaci, popřípadě manželský pár a však vždy za podmínky, že se bude jednat o zájem dítěte. Uzavření registrovaného partnerství tak nebrání svěřením dítěte do pěstounské péče. Avšak o pěstounskou péči může požádat pouze jeden z partnerů či partnerek. Do společné pěstounské péče může být dítě svěřeno pouze manželům.⁸⁴

Dá se říci, že chtějí-li si gayové nebo lesby adoptovat dítě, tlačí je současná česká právní úprava spíše k tomu, aby žili v neformalizovaných svazcích. „Příslušné ustanovení zákona o registrovaném partnerství zcela jednoznačně znevýhodňuje gaye a lesbičky, neboť osobám po vstupu do partnerství upírá právo, které je jim před uzavřením a po ukončení registrovaného partnerství přiznáno.“⁸⁵

⁸³BEŇOVÁ, K., et al. *Analýza situace lesbické, gay, bisexuální a transgender menšiny v ČR*. Praha: Úřad vlády ČR, 2007. S. 34.

⁸⁴BEŇOVÁ, K., et al. *Analýza situace lesbické, gay, bisexuální a transgender menšiny v ČR*. Praha: Úřad vlády ČR, 2007.

⁸⁵ Tamtéž, str. 32.

5 HOMOSEXUALITA V NÁZORECH SOUČASNÉ SPOLEČNOSTI VE SVĚTLE VÝZKUMŮ

Homosexualita je velmi aktuální problém, který je předmětem diskuzí ve sférách veřejných i soukromých, odborné i laické veřejnosti. Homosexualita je tak oblíbené a často zkoumané téma. Otázky práv homosexuálů vyvolávají v dnešní společnosti velké debaty. Jedni jsou přesvědčeni, že by měli mít stejná práva jako ostatní, jiní homosexualitu vnímají jako něco zkaženého, co je třeba potlačit. Za zmínku stojí například výzkum Pavlína Janošové, který byl proveden v roce 2000, a i když už se nedá úplně hovořit o jeho aktuálnosti, je plný důležitých a podstatných výsledků a závěrů. Dále následovaly rozsáhlé výzkumy Sociologického ústavu Akademie věd České republiky v letech 2012⁸⁶ a 2014⁸⁷, které se zabývaly názory a postoji k problematice homosexuality a otázkami s homosexualitou spojenými.

Názory české společnosti na homosexualitu, registrované partnerství a adopci se zabýval výzkum Pavlína Janošové, jehož výsledky autorka publikovala ve své knize *Homosexualita v názorech současné společnosti, tedy společnosti roku 2000*.⁸⁸ Cílem tohoto výzkumu bylo zjistit, jak a v čem se liší postoje vybraných skupin⁸⁹ k otázkám homosexuality. Jejího výzkumu se zúčastnilo celkem 408 respondentů. U tohoto výzkumu autorka sledovala a) názory na registrované partnerství, b) názory a postoje k homosexualitě a homosexuálům, c) míru tolerance věkových skupin k homosexualitě, d) názory na příčinu vzniku homosexuality, e) názory a postoje k adopci dětí homosexuálními páry.

a) Co se týče názorů o tehdy připravovaném zákoně o registrovaném partnerství, až 52% respondentů souhlasilo s jeho schválením, a 25% respondentů s jeho schválením nesouhlasilo. V otázkách registrovaného partnerství muži statisticky častěji volili variantu, která zpochybňovala význam tohoto zákona, a na rozdíl od žen hlasovali častěji proti jeho uzákonění. „Jedním z důvodů zde může být také větší potřeba žen vytvářet stabilní vztahy s určitou mírou jistoty a větší důraz na jejich právní stvrzení“⁹⁰ Z výsledků můžeme vyčíst, že

⁸⁶ TABERY, Paulína. 2012. Postoje veřejnosti k právům homosexuálů – květen 2012. In: *Centrum pro výzkum veřejného mínění Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.: TISKOVÁ ZPRÁVA* [online]. [cit. 2015-05-09]. Dostupné z: http://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c1/a6884/f3/ov120710.pdf.

⁸⁷ ČADOVÁ, Naděžda. 2014. Postoje veřejnosti k právům homosexuálů – červen 2014. *Centrum pro výzkum veřejného mínění Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.: TISKOVÁ ZPRÁVA* [online]. [cit. 2015-05-09]. Dostupné z: http://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c1/a7261/f3/ov140711b.pdf.

⁸⁸ JANOŠOVÁ, P. *Homosexualita v názorech současné společnosti*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2000.

⁸⁹ Vybrané skupiny lidí se lišily výší dosaženého vzdělání, pohlavím, věkem, faktorem osobnostní víry, příslušností či nepříslušností k církvi, či zaměřením jejich školy či profese.

⁹⁰ JANOŠOVÁ, P. *Homosexualita v názorech současné společnosti*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2000. str. 113.

zkoumané věkové skupiny⁹¹ informátorů se v názorech na smysluplnost zákona o registrovaném partnerství nijak výrazně nelišily.⁹² Téměř stejné procento všech věkových kategorií se vyjádřilo pro schválení tohoto zákona a souhlasilo s ním. Nicméně proti tomuto zákonu se přece jen rozhodovali častěji nejstarší dotázaní a s klesáním věku respondentů klesala i frekvence zamítavého postoje. To může souviset s tím, že mezi mladšími lidmi je možná o něco vyšší tolerance vůči nevšedním a netradičním způsobům života. Mladí lidé mají trochu větší pochopení pro fakt odlišnosti než ostatní věkové skupiny.⁹³

b) Výzkum se zabýval také názory a postoji na homosexualitu a homosexuály. Podle výsledků výzkumu názory lidí na homosexualitu nejvíce ovlivňují televize, škola a tisk. U skupiny nejmladších dotázaných působila nejvíce škola a masmédiá, přičemž s věkem tento vliv klesal. Příslušníci nejmladší skupiny byli podstatně méně ovlivněni osobním setkáním s gayi či lesbičkami. Informátoři z nejstarší věkové kategorie tohoto průzkumu častěji uváděli, že na ně nikdo nepůsobil. U této skupiny byl také prokázán nejmenší vliv rodiny a přátel, což potvrzuje domněnku, že problematika homosexuality mezi starší generací patrně nepatří mezi témata, která by byla předmětem otevřených rozhovorů.⁹⁴

c) Výsledky výzkumu dále ukázaly, že největší zkušenost, a tím pádem i toleranci, se setkáním s homosexuálními jedinci, mají respondenti mladších věkových kategorií. „Mladé věkové kategorie projevíly největší toleranci k alternativnímu způsobu života a nejmenší míru předsudků vůči homosexualitě a jejím nositelům.“⁹⁵ Některé rozdíly mezi těmito skupinami lze vysvětlit vesměs negativním postojem naší společnosti k homosexualitě v předlistopadovém období, který přetrvává do značné míry ještě dnes, především v názorech starších generací. Ukázalo se, že ti, u kterých z této generace byla zjištěna velká míra tolerance, často uvedli, že někoho homosexuálního znají nebo je ovlivnila jejich profese zaměřená na práci s lidmi.⁹⁶

d) Člověk se podle většiny respondentů stává homosexuálním kombinací vrozených dispozic a zkušeností z dětství. Čtyřicet jedna procent lidí starších 35 let se domnívalo, že příčinou vzniku homosexuality jsou vrozené dispozice. Rozdíly v této variantě se ukázaly mezi skupinou nejstarších informátorek a skupinou věkově nejmladší. Jejich důvod lze patrně nalézt ve starších teoriích o psychologických příčinách homosexuálního zaměření, které u nás

⁹¹ Věkové skupiny a) 15-19 let, b) 20-25 let, c) 26-34 let, d) 35 let a starší.

⁹² Ve věkové kategorii 20-24 let souhlasilo 51% s registrovaným partnerstvím, a nesoúhlasilo pouze 25%. Ve věkové kategorii 35 let a více souhlasilo 47 % respondentů, a nesoúhlasilo 35% dotázaných.

⁹³ JANOŠOVÁ, P. *Homosexualita v názorech současné společnosti*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2000.

⁹⁴ Tamtéž.

⁹⁵ JANOŠOVÁ, P. *Homosexualita v názorech současné společnosti*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2000, str. 192-193.

⁹⁶ Tamtéž.

v odborné literatuře vydávané v minulých desetiletích převládaly. V současné době se mladá generace s pouhou psychologickou interpretací homosexuality setkává ojediněle.⁹⁷

e) Mezi zkoumanými tématy byly také otázky adopce. Nejlepší žadatel o dítě, o které nemá zájem žádný jiný manželský pár je podle 68 % procent všech dotázaných osaměle žijící žena. Pouze 23% uvedlo ideálním žadatelem o dítě dvě ženy žijící v trvalém homosexuálním svazku, a pro 17% je ideálním žadatelem pár mužů. Všechny věkové skupiny shodně upřednostňují výchovu jedinou ženou. „Varianty výchovy dítěte dvěma ženami nebo muži byly ve všech věkových kategoriích zastoupeny v menším počtu a bez rozdílů.“⁹⁸ Informátoři ve věku 20-24 let častěji zamítali všechny nabízené modely náhradní péče. Důvod, proč lidé právě v tomto věku kladli větší důraz na ideální podmínky pro výchovu dítěte i v situaci, kdy je není možné zajistit, nelze s určitostí stanovit. Podle autorky výzkumu je možné, že se v jejich rozhodnutí odráží jejich subjektivní představa, jak by děti měly být vychovávány.⁹⁹

Souhrnně podle P. Janošové výsledky naznačily, že jsou jednotlivé skupiny informátorů uvnitř sebe značně různorodé, a že jejich členové jsou ve svých názorech ovlivňováni větším počtem rozdílných vlivů a jejich kombinací.¹⁰⁰

V květnu roku 2012 proběhl rozsáhlý výzkum¹⁰¹, který realizoval CVVM¹⁰² v rámci cyklu Naše společnost. Tento výzkum, ve kterém byly zjišťovány postoje a názory občanů České republiky k problematice homosexuality, patří mezi nejnovější a nejaktuálnější, a proto je pro můj výzkum velmi důležitý a inspirativní zároveň. V tomto výzkumu bylo dotázáno 1042 respondentů starších 15 let a výzkum je reprezentativní pro celou populaci České republiky.¹⁰³

Podle výsledků výzkumu jsou občané České republiky nakloněni instituci registrovaného partnerství, které představuje ekvivalent pro sňatek heterosexuálních párů, avšak bez možnosti osvojit si dítě nebo podstoupit umělé oplodnění. Necelých 79 %

⁹⁷ Tamtéž.

⁹⁸ JANOŠOVÁ, P. *Homosexualita v názorech současné společnosti*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2000. Str. 163.

⁹⁹ Tamtéž, str. 163.

¹⁰⁰ Tamtéž.

¹⁰¹ TABERY, Paulína. 2012. Postoje veřejnosti k právům homosexuálů – květen 2012. In: *Centrum pro výzkum veřejného mínění Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.: TISKOVÁ ZPRÁVA* [online]. [cit. 2015-05-09]. Dostupné z: http://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c1/a6884/f3/ov120710.pdf.

¹⁰² Centrum pro výzkum veřejného mínění, výzkumné oddělení Sociologického ústavu Akademie věd České republiky.

¹⁰³ Výsledky analýzy vycházejí z dat poskytnutých Českým sociálněvědním datovým archivem. Datový archiv je jedním z našich hlavních zdrojů dat, která nám slouží jako podklad pro analýzy. Český sociálněvědní datový archiv (ČSDA) Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i., slouží jako národní centrum poskytující otevřený přístup k elektronickým souborům primárních dat z výzkumných projektů. Data jsou určena pro další analytické zpracování, nejedná se o hotové výsledky projektů. <http://www.archiv.soc.cas.cz>.

respondentů je přesvědčeno, že homosexuálové mají právo na registrované partnerství. Zbylých 21 % však tento názor nesdílí. Méně lidí souhlasilo s tím, že homosexuálové mají právo na sňatek. Možnost ano, v tomto případě zvolilo 53,7 % dotázaných. Nejdělitavěji se lidé staví k tomu, zda by měla být homosexuálním párům povolena adopce. Souhlasí pouze 40,1 % lidí. Z výsledků také vyplývá, že více naklonění jak registrovanému partnerství, sňatku tak i adopci jsou lidé, kteří jsou mladší 45 let, mají vyšší vzdělání a jsou pravicově orientovaní.¹⁰⁴ Důležitý je zajisté fakt, že nejsou významné rozdíly v názorech a postojích mezi pohlavími. Nejzásadněji však názory lidí ovlivňuje to, zda znají někoho s homosexuální orientací. Ti, kteří někoho takového znají, jsou více naklonění registrovanému partnerství, sňatku i adopci dítěte homosexuálů.¹⁰⁵ Informátorky, které přicházejí s homosexuály do styku, jsou k otázkám homosexuality také nakloněny a jsou většinou zastánkyněmi jak registrovaného partnerství, tak adopce.¹⁰⁶

Z výzkumu také vyplynulo, že 39,5 % občanů má mezi svými přáteli či známými alespoň jednoho homosexuála, což znamená, že většina lidí v ČR nikoho takového nezná. Shrme-li tedy výzkum z roku 2012, většina respondentů představující většinu občanů ČR si myslí, že homosexuálové mají právo na registrované partnerství, dokonce polovina je přesvědčena, že mají právo na uzavření manželství ve stejné podobě jako heterosexuální páry. Nejskeptičtější jsou občané k tomu, aby homosexuální páry mohli adoptovat dítě. Ukázalo se také, že polovina lidí se domnívá, že přiznání k homosexualitě přináší problémy v soužití s ostatními.¹⁰⁷

V červnu roku 2014 proběhl další výzkum¹⁰⁸, který zjišťoval postoje veřejnosti k právům homosexuálů, který realizovalo centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR.¹⁰⁹ Výzkumu se zúčastnilo 1049 obyvatel¹¹⁰ České republiky ve věku od 15 let.

¹⁰⁴ V mém výzkumu byl oproti tomuto zohledněn pouze věk dotázaných, nikoliv jejich vzdělání a politická orientace.

¹⁰⁵ WEISSOVÁ, Aneta. Registrované partnerství pro homosexuály je přijatelné, adopce dítěte ne. *SOCIO PRESS*. [online]. 21. 10. 2012 [cit. 2015-05-04]. Dostupné z: <http://sociopress.cz/registrovane-partnerstvi-pro-homosexuality-je-prijatelne-adopce-ditete-ne/>.

¹⁰⁶ To samé platí i v mém výzkumu.

¹⁰⁷ WEISSOVÁ, Aneta. Registrované partnerství pro homosexuály je přijatelné, adopce dítěte ne. *SOCIO PRESS*. [online]. 21. 10. 2012 [cit. 2015-05-04]. Dostupné z: <http://sociopress.cz/registrovane-partnerstvi-pro-homosexuality-je-prijatelne-adopce-ditete-ne/>.

Tuto otázku jsem však respondentkám nepředkládala, tudíž tato problematika nebyla v mém výzkumu zkoumána.

¹⁰⁸ ČADOVÁ, Naděžda. 2014. Postoje veřejnosti k právům homosexuálů –červen 2014. *Centrum pro výzkum veřejného mínění Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.: TISKOVÁ ZPRÁVA* [online]. [cit. 2015-05-09]. Dostupné z: http://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c1/a7261/f3/ov140711b.pdf.

¹⁰⁹ Projekt: Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i. Termín terénního šetření: 2. – 9. 6. 2014. Výběr respondentů: Kvótní výběr. Kvóty: Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání. Zdroj dat pro kvótní výběr: Český statistický úřad.

¹¹⁰ Můžeme tak hovořit také o reprezentativním vzorku jako ve výzkumu z roku 2012.

V tomto výzkumu byly pokládány otázky ohledně tolerance české společnosti vůči homosexuálně orientovaným mužům a ženám, a také byly zjišťovány názory na to, zda by lidé s homosexuální orientací měli mít právo uzavřít registrované partnerství, uzavřít sňatek, adoptovat děti z dětských domovů a adoptovat děti svého partnera či partnerky, s nímž žijí, a na jejichž výchově se podílejí.¹¹¹

Dotázaní se například vyjadřovali k otázkám, zda by ve městě či obci, kde žijí, přiznání homosexuality způsobilo potíže v soužití s lidmi. Zhruba polovina lidí se domnívá, že by takovéto přiznání způsobilo potíže, necelé dvě pětiny lidí si myslí opak. Protikladné mínění, že by přiznání k homosexualitě potíže rozhodně nezpůsobilo, naopak častěji zastávají lidé, kteří mají mezi svými přáteli nebo známými homosexuálního muže nebo ženu, mladí lidé ve věku do 29 let, vysokoškolsky vzdělaní občané, obyvatelé menších měst¹¹² a lidé žijící v Praze. V šetření byla nejprve položena třídící otázka, která zjišťovala, zda respondent má přátele nebo známé mezi homosexuály. Jen 31 % dotázaných na tuto otázku odpovědělo kladně, 56 % záporně a 13 % zvolilo odpověď „neví“.¹¹³ Výzkum z roku 2014 se dále zajímal o to, jak se čeští občané staví k některým právům homosexuálních mužů a žen. Bezmála tři čtvrtiny dospělé populace, 73 %, uznávají v současném českém právním řádu kodifikované právo homosexuálů uzavřít registrované partnerství. Proti tomu, aby bylo homosexuálním mužům a ženám umožněno registrované partnerství uzavírat, se v tomto výzkumu postavila necelá čtvrtina dotázaných, 23 %. Až 58 % občanů se domnívá, že by homosexuální muži a ženy měli mít právo adoptovat děti svého partnera/partnerky, s nimiž žijí a na jejichž výchově se podílejí, opačný názor vyjádřila třetina dotázaných, 32 %. V názoru na právo osob stejného pohlaví uzavřít sňatek je česká veřejnost poměrně rozpolcena, když souhlas s ním vyjádřilo 45 % oslovených, nesouhlas 48 %. Podobně rozpolcený postoj pak zaujali čeští občané také k tomu, zda by měli mít homosexuální ženy a muži právo adoptovat děti z institucionální péče, tedy z dětských domovů. Souhlasilo 45 % a nesouhlasilo 48 %.¹¹⁴

Názor na registrované partnerství je od jeho zavedení podle tohoto výzkumu velmi stabilní. Podobně to platí i o názoru na uzavření sňatku, který sice mírně kolísá, ale pohybuje se na přibližně stejné úrovni a tábory jeho přívrženců i odpůrců zůstávají poměrně vyrovnané. V tomto výzkumu, na rozdíl od výzkumů předešlých, byly zvlášť zkoumány postoje k

¹¹¹ Na rozdíl od tohoto výzkumu, jsem se zaměřila pouze na otázky adopce dětí homosexuály z dětských domovů, otázky adopce dětí partnera či partnerky nebyly respondentkám předkládány.

¹¹² Od 5 do 15 tisíc obyvatel.

¹¹³ Tuto otázku jsem i já ve svém výzkumu informantkám předložila.

¹¹⁴ ČADOVÁ, Naděžda. 2014. Postoje veřejnosti k právům homosexuálů –červen 2014. *Centrum pro výzkum veřejného mínění Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.: TISKOVÁ ZPRÁVA* [online]. [cit. 2015-05-09]. Dostupné z: http://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c1/a7261/f3/ov140711b.pdf.

adopcí dětí partnera či partnerky a zvláště k adopcí dětí z dětských domovů. Pozitivněji přitom občané vnímají adopci dětí partnera či partnerky, kterou podporuje nadpoloviční většina českých občanů. Podpora všech sledovaných práv homosexuálů je obecně častější mezi ženami, než mezi muži a podíl podporovatelů daných práv pro homosexuálně orientované muže a ženy roste se stupněm dosaženého vzdělání a naopak klesá s rostoucím věkem. Častější byla doložena podpora všech sledovaných práv mezi studenty a lidmi, kteří mají mezi svými známými nebo přáteli homosexuálního muže či ženu.¹¹⁵

I když jsem nesledovala všechny problémy zkoumané v těchto studiích, těmito výzkumy jsem se částečně inspirovala. Zabývala jsem se pouze otázkami homosexuality, registrovaného partnerství a adopce. V mém výzkumném vzorku, na rozdíl od zmíněných výzkumů P. Janošové a Sociologického ústavu AV ČR, jsou pouze ženy určitých věkových kategorií, nedá se tak hovořit o reprezentativním vzorku celé České republiky.

¹¹⁵ ČADOVÁ, Naděžda. 2014. Postoje veřejnosti k právům homosexuálů –červen 2014. *Centrum pro výzkum veřejného mínění Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.: TISKOVÁ ZPRÁVA* [online]. [cit. 2015-05-09]. Dostupné z: http://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c1/a7261/f3/ov140711b.pdf.

PRAKTICKÁ ČÁST

1 VYMEZENÍ VÝZKUMU

Ve výzkumné části mé bakalářské práce jsem zjišťovala pohled dvou generací žen na registrované partnerství a problematiku s ním spojenou. Hlavním cílem mého výzkumu bylo zjistit názory a postoje, které mají informátorky ze starší generace žen a z mladší generace žen na otázky registrovaného partnerství, homosexuality a adopce dětí homosexuálními páry. Souběžně jsem sledovala jaké výhody a nevýhody spatřují mladší i starší ženy v registrovaném partnerství a v otázce adopce dětí homosexuálními páry. Abych dosáhla stanovených výsledků, zvolila jsem kvalitativní výzkumnou strategii, jelikož posláním kvalitativního výzkumu je, jak říká Disman „porozumění lidem v sociálních situacích“¹¹⁶. Pomocí této výzkumné strategie lze získat o dané problematice potřebné informace a také jí hlouběji pochopit. V mém případě to znamená porozumět, jak dotazované ženy reflektují registrované partnerství.

Hlavní výzkumnou otázkou byly názory dvou generací žen na homosexualitu, registrované partnerství, a adopci dětí homosexuálními páry.

Zaměřila jsem se na tři základní problémové roviny:

- 1) Jak vnímají respondentky obou generací homosexualitu?
- 2) Jak přistupují obě generace žen k registrovanému partnerství?
- 3) Jak přistupují obě generace žen k adopci dětí homosexuálními páry?

1.1 Technika sběru dat

V rámci zvolené výzkumné strategie jsem se rozhodla pro metodu polostrukturovaných rozhovorů, jejichž průběh jsem nahrávala na diktafon. K informátorkám jsem přistupovala individuálně, jelikož mým cílem bylo získat jedinečnou, subjektivní výpověď informátora na otázky z okruhů. Pomocí rozhovoru jsem zjišťovala názory, pocity a postoje informátorek, tedy dvou generací žen. Rozhovory probíhaly na předem domluveném místě. U rozhovoru jsem vystupovala neutrálně, abych svým osobním postojem nenutila informátorky k nějakému typu odpovědí, jelikož mým cílem nebylo soudit, nýbrž jen sbírat informace. Měla jsem

¹¹⁶ DISMAN, M., 2002, Jak se vyrábí sociologická znalost. Praha, Nakladatelství Karolinum, ISBN 80-246-0139-7, str. 289.

předpřipravené otázky u každého okruhu, informátorky na ně však odpovídaly volně, a měly tak prostor pro vlastní vyjádření. Rozhovory byly realizovány od poloviny února do poloviny března roku 2015 a jejich průměrná délka trvala 35-45 minut.

1.2 Výzkumný vzorek, prostředí výzkumu

Rozhovory jsem realizovala s představitelkami dvou generací, konkrétně 60-65 let a 20-25 let. Vzorek byl tvořen na základě účelového výběru, přičemž podmínky pro zařazení do výzkumu byly stanoveny předem. Starší ženy byly ve věku 60-65 let. Mladší ženy byly ve věkovém rozmezí od 20 do 25 let. Obě generace žen pocházely z Mladé Boleslavi a blízkého okolí. Všechny ženy ze starší generace mají vzdělání zakončené maturitou, a všechny ženy z mladší generace jsou studentkami vysoké školy, přičemž prozatím žádná nedosáhla bakalářského titulu. Celkem jsem v rámci svého výzkumu uskutečnila deset rozhovorů, zúčastnilo se tedy pět informátorek ze starší, a pět z mladší generace žen. Rozhovory s příslušnicemi starší generace probíhaly vždy u nich doma, s mladšími ženami jsem se setkala buď v cukrárně, nebo v mé domácnosti.

Na úvod rozhovoru jsem vždy představila sebe a svůj výzkum. Vysvětlila jsem, proč daný fenomén zkoumám, jak bude rozhovor probíhat a jakým způsobem budu se získanými daty dále nakládat. Informátorky byly ujištěny, že je rozhovor anonymní, je pořizován pouze pro účely mé bakalářské práce a nikdo další s poskytnutými informacemi manipulovat nebude. V souvislosti s anonymitou byly ženám přiděleny pseudonymy. Dotazované byly rovněž srozuměny s tím, že jejich účast na výzkumu je dobrovolná a můžou tedy kdykoli odstoupit. Rozhovory jsem po slovním souhlasu nahrávala na diktafon, a co nejdříve po jejich skončení doslovně přepisovala.

1.3 Analýza získaných dat

Analýza probíhala během celého výzkumu. Prvním krokem analýzy byla doslovná transkripce rozhovorů, což jsem následně rozdělila do tematických celků podle okruhů. Tyto segmenty jsem si následně označila popisky tzv. kódy, které ukazovaly, o čem daná část textu vypovídala. V průběhu analýzy byly všechny údaje ještě doplněny poznámkami. Na základě zvoleného postupu, jsem objevila odpovědi na výzkumné otázky, které jsem poté interpretovala.

2 ANALÝZA ROZHOVORŮ

2.1 Názory dvou generací žen na homosexualitu.

Názory žen obou generací na homosexualitu a problematiku s ní spojenou byly velmi vstřícné, a nesetkala jsem se s žádným negativním postojem ani nesouhlasnými názory, a to jak v mladší, tak ve starší generaci. Generace mých vrstevnic svůj názor obhajovala tím, že nyní žijeme ve velmi tolerantní době, a k velké snášenlivosti jsou tak odmalička vychovávány. „*Homosexualita mně konkrétně nevadí. Nic proti nim nemám a ani by mě to nenapadlo. Ale asi to je tím, jak jsem vychovávána.*“¹¹⁷ Generace starších žen byla v průběhu rozhovoru k homosexualitě také velmi tolerantní, většina informátorek ale dodala, že ne vždycky tomu tak bylo. „*Homosexuálové mi nevadí. Ale za mého mládí byli odsuzováni, lidi se jim směli, odsuzovali je a nadávali jim. Teď je jiná doba. Dřív třeba byli k politování, ale teď už je doba taková, že už je společnost bere. Nevadí mi.*“¹¹⁸ Naopak, ke snášenlivosti se musely postupně dopracovat, a oprostit se od předsudků. Homosexuálové jsou vnímáni jako menšina, která by však podle řady informátorek měla mít právo jako ostatní heterosexuální lidé. „*Homosexualita není nemoc, jak o tom někteří mluví. Je to menšina lidí, kteří žijí v této zemi a mají stejná práva jako ostatní lidé.*“¹¹⁹

Mé informátorky vnímají homosexuály jako všechny ostatní menšiny, vnímají je jako součást společnosti. Ani jedna generace žen touto menšinou neopovrhne, a už vůbec se v jejich případě nedá hovořit o nesnášenlivosti. „*Vnímám je jako všechny ostatní. Nemám s nimi žádný problém, naopak. Gayové mi přijdou milejší, přátelštější a hodnější. Často s nimi vycházím mnohem lépe, než s kamarádkami. Dokáží lépe naslouchat a jsou otevřenější citlivým tématům.*“¹²⁰ „*Homosexuálové mi nevadí, nevidím důvod jimi opovrhovat.*“¹²¹

Vedle tohoto obecného pojetí k homosexualitě a homosexuálům jsem sledovala také různé souvislosti s homosexualitou související. Soustředila jsem se na dílčí problémy, za a) homosexualita jako přirozená věc, b) typizace gayů a lesbiček, c) intimita na veřejnosti, d) změny v postojích k homosexuálům.

¹¹⁷ Inf. Pavla, 25 let, studentka VŠ, Fakulta humanitních studií UK.

¹¹⁸ Inf. Jaroslava, 62 let, středoškolské vzdělání s maturitou, učitelka v MŠ.

¹¹⁹ Inf. Anna, 60 let, středoškolské vzdělání s maturitou, účetní.

¹²⁰ Inf. Pavla, 25 let, studentka VŠ, Fakulta humanitních studií UK.

¹²¹ Inf. Miroslava, 65 let, středoškolské vzdělání s maturitou, pracovnice na poště, nyní v důchodu.

a) Homosexualita jako přirozená věc

Všechny informátorky z obou generací uznávají, že homosexualita je přirozená a normální součást našeho života, kterou by všichni měli akceptovat. „*Homosexualita mi nevadí, myslím, že je to věc, která se nedá ovlivnit a je na každém, co má rád nebo se mu líbí. Je přirozená.*“¹²² „*Homosexualita sama o sobě mi nepřijde jako něco zvláštního, abnormálního. Rozhodně jsem toho názoru, že je jedno, zda je holka na holky nebo kluk na kluky. Každého věc a zprvu mám pocit možná až lítosti, že svou orientace si nikdo nemůže zvolit.*“¹²³ „*Mně to vůbec nevadí, je to přirozená věc.*“¹²⁴

b) Typizace gayů a lesbiček

Veřejností kolují obecné představy o tom, jak vypadá „typický gay“ a „typická lesba“, i většina tázaných připouští, že i když nejde gaye a lesbičky typizovat podle vzhledu, nebo podle chování, uznávají, že je tyto obecné představy ovlivňují.

Představy mladší generace žen

Některé informátorky z mladší generace žen tvrdí, že neexistuje něco jako typický gay, nebo typická lesba, že nejde někoho typizovat podle zakořeněných předsudků. Vypověděly ale, že je obecné představy o homosexuálech ovlivňují. „*Myslím si, že neexistuje něco jako typický gay nebo lesba.....Musím se ale přiznat, že když se mluví o gayovi, představím si metrosexuála, a když o lesbičce, představím si slečnu s krátkými vlasy. Tak to ale není, to vím.*“¹²⁵

Některé informátorky popisují gaye a lesbičky podrobněji. „*Lesbičky jsou podle mě krátkovlasé, neupravené, ve sportovním oblečení a mají takové mužnější chování. Gayové jsou prý zase až moc upravení, záleží jim na jejich vzhledu a jejich chování je trošku zženštlé.*“¹²⁶ Tázané také uváděly, že ne vždy je lehké na člověku sexualitu na první pohled poznat, pokud se ale homosexuál podle své orientace prezentuje, mnohdy to přehání a žene do extrému. „*Gayové bývají trošku ženštlější a zajímají se více o sebe a okolí..... Nemyslím si, že by se daly vyjmenovat jednotné rysy pro určení gaye a lesbičky. Musím ale říct, že pokud se někdo jako homosexuál vzhledově prezentuje, je poznat už na míle daleko.*“¹²⁷ Informátorky

¹²² Inf. Kristýna, 22 let, studentka VŠ, Pedagogická fakulta UK.

¹²³ Inf. Marie, 23 let, studentka VŠ, Filosofická fakulta UK.

¹²⁴ Inf. Miroslava, 65 let, středoškolské vzdělání s maturitou, pracovnice na poště, nyní v důchodu.

¹²⁵ Inf. Pavla, 25 let, studentka VŠ, Fakulta humanitních studií UK.

¹²⁶ Inf. Eva, 22 let, studentka VŠ, Fakulta humanitních studií UK.

¹²⁷ Inf. Kristýna, 22 let, studentka VŠ, Pedagogická fakulta UK.

z mladší generace žen si tak gaye představují jako muže, kteří se odlišují svým hlasem, projevem, gesty, vkusem oblečení, lesbičky pak jako ženy, které svým vzhledem připomínají spíše muže, a to jak účesem, tak chováním.

Představy starší generace žen

Představy starší generace žen se od představ žen z mladší generace nijak podstatně neliší. Podle většiny žen z této generace se homosexuálové výrazně odlišují svým vzhledem od heterosexuálů, a svou orientaci dávají okázale na odiv. Uznávají ale, že to neplatí pro všechny. Lesbičky jsou v jejich představách mužnější ženy, a gayové naopak zženštilí muži. „Lesbička je v mých očích trošku mužnější, ale je to většinou jen jedna z páru, druhá je podle mého ženštější.“¹²⁸ „Lesbičky vůbec žádné neznám, takže ani nemohu popsat. A gay je podle mě zženštilý, některý teda vypadá chlapsky, ale někteří mají ženské rysy a i tak se chovají.“¹²⁹

Závěr

Z výpovědí vyplývá, že typický gay je podle obou generací informátorek metrosexuální, upravený, zženštilý muž, který se od svého okolí nápadně odlišuje svým chováním, mluvou, gesty. Lesbička je jeho pravým opakem, neupravená a mužná. I když v rozhovorech většina ze starší generace žen zdůrazňuje, že žádného homosexuála nezná, můžeme u nich vidět předsudky a zjeté stereotypní představy. Může to být tím, že na tuto generaci převážně působí média, které jejich názor utváří. Ženy z mladší generace tvrdily, že médiu ovlivněny převážně nejsou, a své poznatky čerpají ze svých osobních zkušeností ze setkání a interakcí s homosexuály. Většina z nich ale zná pouze gaye, lesbičky se v jejich okolí nevyskytují, proto nakonec přeci jenom přiznávají, že je jejich názor na ně také médiu částečně ovlivněn.

c) Intimita na veřejnosti

Mnoho lidí nese intimitu na veřejnosti s velkou nelibostí, která může následně přerůst i v odpor. I když jsou obě generace žen k homosexuálům velmi tolerantní, mnoho z nich to také obtěžuje. Pro většinu žen z obou generací je však na veřejnosti nepříjemný jak fyzický kontakt homosexuálů, tak heterosexuálů.

Většině žen z mladší generace je pohled na fyzický kontakt homosexuálů těžko snesitelný, to se však týká i pohledu na heterosexuály. „Samu sebe snažím přesvědčit, že mi to nevadí, ale opak je pravdou. Láskyplné projevy mi připadají trapné i v případě heteropárů,

¹²⁸ Inf. Eliška, 65 let, středoškolské vzdělání s maturitou, učitelka na ZŠ, nyní v důchodu.

¹²⁹ Inf. Jaroslava, 62 let, středoškolské vzdělání s maturitou, učitelka MŠ.

takže u homosexuálů tomu nemůže být jinak.“¹³⁰ Některé informátorky vypověděly, že jsou na heterosexuální fyzický kontakt zvyklé, jelikož tyto páry na veřejnosti převažují. Intimita homosexuálů je proto šokuje a dostává do nepříjemné pozice, a to hlavně v případě, kdy to homosexuálové s fyzickým kontaktem na veřejnosti přehánějí. Svou nelibost informátorky vysvětlují tím, že na takovou otevřenost nejsou připraveny ani ony, ani společnost. „...*ten pohled se mi moc nelíbil. Myslím si, že na takovou otevřenost ještě společnost a bohužel včetně mě, není připravená. Jsem ale přesvědčená, že se to časem bude zlepšovat a jednou to bude skoro běžná věc. Zatím ale platí pravidlo - všeho s mírou.*“¹³¹ Informátorky vypověděly, že pokud jsou svědkyněmi intimity homosexuálů, buď na ně „civí“, nebo naopak pohled odvracejí. „*Někdy se přistihnu, jak na ně vyloženě civím.*“¹³² „*Když jde do tuhého, odvrátím pohled, nebo se věnuju něčemu jinému, jen abych na ně necivěla.*“¹³³ Některé ženy z mladší generace vypověděly, že jim fyzický kontakt na veřejnosti nevadí a tolerují ho. Dodávají ale, že tomuto liberálnímu postoji k intimitě homosexuálů na veřejnosti předcházely pocity nepříjemnosti, trapnosti a nelibosti. „*Když jsem viděla poprvé homosexuály, co k sobě nějakým způsobem náklonnost projevovali, musím říct, že mě to trošku vyvedlo z míry. Nebyla jsem na to zvyklá. Postupem času jsem si na to zvykla, ale ze začátku mi to nebylo příjemné, i když jsem to nedávala najevo. Ted' mi to přijde úplně normální.*“¹³⁴

Informátorky z generace starších žen uváděly, že se s žádnými projevy na živo nesetkaly, a tak pouze předpokládají, jak by se v takové situaci zachovaly. „*Nelíbilo by se mi, kdyby na veřejnosti projevovali páry příliš okatě svoji náklonnost.*“¹³⁵ „*I když jsem na veřejnosti nikdy nikoho neviděla, myslím si, že intimní záležitosti se nemusí veřejně nikomu ukazovat, a to se jedná o celou populaci.*“¹³⁶ „*Jelikož s žádnými homosexuály do styku nepřicházím, nemůžu soudit, jak bych reagovala. Tak pouze předpokládám, že bych zrak odvrátila.*“¹³⁷ Některé informátorky ze starší generace naopak zastávaly neutrální, či souhlasné názory s intimními projevy na veřejnosti, a tak ne vždy byli homosexuálové za tyto projevy na veřejnosti z jejich strany odsouzeni. Tyto projevy jsou však únosné a snesitelné jen do určité míry. „*Pokud je to v mezích tak mi to nevadí, stejně jako u heterosexuálů. Pokud to*

¹³⁰ Inf. Marie, 23 let, studentka VŠ, Filosofická fakulta UK.

¹³¹ Inf. Eva, 22 let, studentka VŠ, Fakulta humanitních studií UK.

Informátorka dále zmiňuje, že je potřeba být tolerantní ke svému okolí, které fyzické projevy ne vždy přijímá.

¹³² Inf. Michaela, 20 let, studentka VŠ, Farmaceutická fakulta UK.

¹³³ Inf. Kristýna, 22 let, studentka VŠ, Pedagogická fakulta UK

¹³⁴ Inf. Pavla, 25 let, studentka VŠ, Fakulta humanitních studií UK.

¹³⁵ Inf. Anna, 60 let, středoškolské vzdělání s maturitou, účetní.

¹³⁶ Inf. Anna, 60 let, středoškolské vzdělání s maturitou, účetní.

¹³⁷ Inf. Jaroslava, 62 let, středoškolské vzdělání s maturitou, učitelka MŠ.

nejsou věci, které by měly patřit do jejich soukromí, tak mi to nevadí a zrak neodvracím.“¹³⁸

Většina tázaných ze starší generace často dodávala, že je pro ně přijatelnější a únosnější být svědkem intimity a fyzického kontaktu spíše lesbiček, než gayů. „*U gayů je pro mě únosná hranice maximálně držení za ruku, pohlazení. Zbytek patří do soukromí. Možná je to i tím, že ženy jsou obecně vnímány jako něžnější z pohlaví. U mužů mi přijde běžnější stisknutí ruky, a polibky by mi přišly divné, i když nedokážu vysvětlit proč.*“¹³⁹ Je to podle nich způsobeno tím, že ženy jsou emotivnější a přátelštější, a nebrání se fyzickému kontaktu se ženami, i když jsou heterosexuální. Samy mají s tímto typem fyzického kontaktu ke stejnému pohlaví zkušenosti, a jsou na něj tudíž zvyklé i u svého okolí. „*Připadá mi normální, když se dvě kamarádky políbí na uvítanou, na rozloučenou, nebo při přáních a gratulacích.*“¹⁴⁰

Závěr

Ačkoliv jsou všechny tázané z obou generací v otázkách homosexuality velmi liberální a tolerantní, projevy náklonnosti na veřejnosti nesou většinou s nelibostí. Nepříjemné je to jak pro mladší generaci, která s homosexuály přichází do styku častěji, tak pro generaci starších, která vidí homosexualitu víceméně pouze v médiích. Většina informátorek nesouhlasí s intimními projevy na veřejnosti jak homosexuálů, tak heterosexuálů. Obě generace žen se tak většinou dívají na intimitu na veřejnosti s despektem, je jim to nepříjemné. Nejedná se ale o negativní postoj vůči menšině, ale vůči chování lidí na veřejnosti obecně. Projevy náklonnosti na veřejnosti tak nejsou přípustné a měly by patřit do soukromé sféry. Jak ale tázané uvádí, i když s tím nesouhlasí, s takovými projevy se u heterosexuálů setkávají běžně a jsou na ně zvyklé, naopak projevy homosexuálních párů je spíše šokují.

d) Změny v postojích k homosexuálům

Postoje a názory na homosexualitu se podle mladší generace žen zlepšují. Společnost je podle nich tolerantnější a liberálnější. Tato změna však probíhá pozvolna a ne takovým tempem, jakým by si většina mladších informátorek představovala. Podle některých informátorek z generace mladších na tom nesou určitou část viny i starší generace lidí, kteří žili v jiné době a byla jim homofobie „...vtloukávána do hlavy.“¹⁴¹ Za to, že je společnost málo tolerantní, mohou podle mladých informátorek starší generace, „...které předávají svoje postoje dál“¹⁴².

¹³⁸ Inf. Anežka, 62 let, středoškolské vzdělání s maturitou, pracovnice na úřadu práce.

¹³⁹ Inf. Eliška, 65 let, středoškolské vzdělání s maturitou, učitelka na ZŠ, nyní v důchodu.

¹⁴⁰ Inf. Eliška, 65 let, středoškolské vzdělání s maturitou, učitelka na ZŠ, nyní v důchodu.

¹⁴¹ Inf. Kristýna, 22 let, studentka VŠ, Pedagogická fakulta UK.

¹⁴² Inf. Michaela, 20 let, studentka VŠ, Farmaceutická fakulta UK.

Velkou změnu v postojích k homosexuálům spatřuje mladší generace například v souvislosti s AIDS. *“Dříve byla tato choroba brána jako nemoc gayů, kvůli jejich způsobu života, a tak na ně společnost pohlížela skrz prsty, protože je viděla jako tvůrce a přenašeče nákazy. Díky pokrokům v medicíně ale naštěstí všichni pochopili, že se AIDS netýká pouze gayů a že oni nejsou důvodem nemoci.”*¹⁴³

Podle výpovědí mladších informátorek mají nyní homosexuálové mnohem větší možnosti a příležitosti, postoje k nim se ale mění pomalu. I mladá generace žen si tak uvědomuje, že jsou pokroky pomalé. S tím jde ruku v ruce i fakt, že se přijetí zákona o adopci dětí homosexuálním párem neustále oddaluje.¹⁴⁴ Pokroky ale vnímají, a to především v tom, že současná společnost je k menšinám shovívavější a vnímavější. *„Myslím, že názory lidí na homosexuály se postupem času naštěstí zlepšují. Ani nevím, čím to je, společnost je tak nějak celkově mnohem tolerantnější ke spoustě věcem. Doufám, že tento pokrok bude trvat i nadále.”*¹⁴⁵

Některé informátorky z generace starších žen se zmínily i o postojích k homosexualitě v minulém režimu, a porovnávaly tak minulost se současností. *„Za posledních 20 let se názor velice změnil. Po revoluci se o homosexualitě začalo veřejně diskutovat, osvěta ve školách byla otevřenější a tím se názor mnoha lidí změnil. Je to stejné, jako o hendikepovaných lidech. Dříve se izolovali a nikdo je nechtěl vidět, dnes je tomu naopak.”*¹⁴⁶ Podle řady výpovědí starších žen je společnost vůči homosexuálům otevřenější a přijímá je. Dnes už svou homosexualitu nemusí tajit, nemusí se stydět a tak se k ní mohou otevřeně přiznat. *„Dříve svou orientaci homosexuálové tajili, báli se veřejného zostuzení a hanby. Takže změny vidím hlavně v tom, že už homosexuálové nemají potřebu se před světem skrývat. Jsou to lidé jako my, a mají právo na lásku jako každý jiný.”*¹⁴⁷ Většina žen ze starší generace sledává největší změnu v postojích v uzákonění registrovaného partnerství, což podle nich bylo dříve nemyslitelné. *„Jako změnu v postojích můžu jmenovat například možnost registrovaného partnerství. To si třeba před čtyřiceti lety nedokážu představit.”*¹⁴⁸

Závěr

Obě generace žen vnímají změny v postojích k homosexuálně orientovaným. Názory a postoje k této menšině se podle obou generací zlepšují. Stále ale není společnost dostatečně

¹⁴³ Inf. Pavla, 25 let, studentka VŠ, Fakulta humanitních studií UK.

¹⁴⁴ BROŽOVÁ, Karolína. 2015. Gayové se zlobí na Sněmovnu. Blokuje jim zákon o adopcích. *Právo*. (str. 1+3).

¹⁴⁵ Inf. Eva, 22 let, studentka VŠ, Fakulta humanitních studií UK.

¹⁴⁶ Inf. Anna, 60 let, středoškolské vzdělání s maturitou, účetní.

¹⁴⁷ Inf. Jaroslava, 62 let, středoškolské vzdělání s maturitou, učitelka MŠ.

¹⁴⁸ Inf. Jaroslava, 62 let, středoškolské vzdělání s maturitou, učitelka MŠ.

tolerantní na to, aby homosexuálům poskytla stejná práva jako heterosexuálům. Názory a postoje k homosexualitě se neustále mění, a vnímají to i informátorky z obou generací žen. Starší generace vnímá změny v postojích a názorech o to víc, jelikož může srovnávat s dobou minulou, jež byla k menšině homosexuálů velmi represivní. Pro mladší generaci, vyrůstající v již celkem tolerantní době, není pokrok dostatečně rychlý a změna postojů je též pomalá.

2.2 Postoje dvou generací žen k registrovanému partnerství.

Registrované partnerství je aktuálně ve společnosti velmi diskutovaným tématem¹⁴⁹, a tak jsem toto téma probírala v rozhovorech i s mými informátorkami. Obě generace žen, jak mladší, tak starší, jsou bezvýhradně pro jeho uzákonění. Ani jedna z mých informátorek nebyla odpůrkyní, ba naopak, některé z nich, ale převážně z generace mých vrstevnic, byly vášnivými zastánkyněmi. „*Samozřejmě že jsem pro registrované partnerství, to je přeci jasné. Nechápu, jak může být někdo proti. Žijeme v jednadvacátém století, proboha.*“¹⁵⁰ Všechny informátorky souhlasí s tím, že by homosexuální páry měly mít stejná práva a povinnosti jako heterosexuálové a v jejich touze po partnerství by jim nemělo nic bránit. „*Je to v pořádku, s registrovaným partnerstvím souhlasím. Měli by z toho pro homosexuální páry vzájemně plynout jak práva, tak povinnosti.*“¹⁵¹

Ženy z mladší generace většinou samy, bez položení otázek při diskuzi o registrovaném partnerství a jeho kladech a záporech, srovnávaly situaci v České republice se situací jinde v Evropě, a často došly k názoru, že je situace u nás daleko lepší, než situace v jiných postkomunistických zemích. „*Absolutně s ním souhlasím*¹⁵², *jen je škoda, že ještě není zavedeno všude a že bylo zavedeno v tak nedávné době, nedokážu si ani představit kolika homosexuálům předtím bylo ublíženo tím, že tuto možnost neměli.*“¹⁵³ „*Jsem ráda za stát, ve kterém žiju. Za to, že možnost vstoupit do partnerství u nás existuje. Myslím, že jsme celkem tolerantní stát na to, jak dlouho jsme byli pod taktovkou komunistů. Asi je to ale i tím, že jsme víceméně stát plný ateistů. V zemích jako je Polsko, nebo Rusko, to mají homosexuálové o hodně těžší, a ke své orientaci se raději nehlásí. Tam je registrované partnerství asi tabu.*“¹⁵⁴ Ženy ze starší generace s jinými státy situaci v České republice nesrovnávaly. Většina z nich pouze otevřeně konstatovala, že o této problematice nejsou dostatečně informovány a že je to i mimo oblast jejich zájmu. „*Abych se přiznala, nevím jak to je s tolerancí jinde než u nás, nikdy jsem se o to moc nezajímala*“¹⁵⁵

Kromě základního souhlasu či nesouhlasu se zákonem o registrovaném partnerství jsem se v rozhovorech ptala na jedné straně na klady a zápory registrovaného partnerství, a na straně druhé na spojitost registrovaného partnerství s tradiční rodinou a manželstvím.

¹⁴⁹ Diskuze veřejnosti probíhají zejména na internetu u mladé generace.

¹⁵⁰ Inf. Michaela, 20 let, studentka VŠ, Farmaceutická fakulta UK.

¹⁵¹ Inf. Eliška, 65 let, středoškolské vzdělání s maturitou, učitelka na ZŠ, nyní v důchodu.

¹⁵² Pozn. „s registrovaným partnerstvím“.

¹⁵³ Inf. Eva, 22 let, studentka VŠ, Fakulta humanitních studií UK.

¹⁵⁴ Inf. Michaela, 20 let, studentka VŠ, Farmaceutická fakulta UK.

¹⁵⁵ Inf. Anežka, 62 let, středoškolské vzdělání s maturitou, pracovnice na úřadu práce.

a) Klady a záporny

Do otázek o registrovaném partnerství jsem začlenila také otázku týkající se jeho kladů a záporů. Co se týká reflexe kladů a záporů ve vztahu k registrovanému partnerství, tak se všechny mé informátorky vyjadřovaly pouze ke kladům. Záporny v zavedení tohoto zákona obě generace žen neshledávaly žádné.

Mladší generace žen se převážně vyjadřovala ke kladům týkající se práv a povinností homosexuálních párů. Často hovořily také o jistotách, které homosexuálové, díky možnosti uzavřít registrované partnerství, získávají. „*Vidím hlavně klady. Ať jde o nějaké jistoty, jak právní, nebo soukromé ve vztahu. Konkrétně mě napadají klady třeba v tom, že kdyby se jednomu z partnerů něco stalo, a byl by v nemocnici, nemuseli by k němu toho druhého pustit, jelikož není příbuzný. Nebo třeba přebírat poštu. Díky registrovanému partnerství získávají partneri podobné jistoty, jako získávají heterosexuálové v manželství. A pokud to tak není, mělo by to tak být. Záporny mě nenapadají. Jediný zápor je to, že tahle možnost neexistuje pro homosexuály ve všech zemích a déle.*“¹⁵⁶ Mladé ženy často zmiňovaly jako pozitivum to, že registrovaným partnerům se dostává stejných práv, jako manželům. Žádná ale nezminila nemožnost adopce dítěte, která je homosexuálním partnerům nadále odepřena. „*Vidím jen klady, a to převážně z právního hlediska. Pokud vím, tak při vzniku partnerství se dostává partnerům stejným právům jako manželům, což je určitě dobře. Záporny žádné nevidím.*“¹⁵⁷ „*Zda se dva lidi milují a chtějí spolu žít, měli by. Jak homosexuálové, tak heterosexuálové. Zde rozdíl neuděláme. Proto nevidím důvod, proč homosexuálům neudělit stejné podmínky a nějakým způsobem neulehčit jejich soužití především z pohledu zákona. Ať ví o zdravotním stavu druhého, ať dědí, ať splácí půjčky, ať jsou zaopatřeni, ať se rozvádějí... ať jsou prostě bráni jako obyčejný manželský pár se všemi výhodami i nevýhodami, které z uzavření sňatku plynou.*“¹⁵⁸

Starší generace žen vypovídala o důležitosti svazku mezi homosexuály nejen v souvislosti s povinnostmi a právy, ale také v souvislosti se společenskou prestiží a úctou. „*Vidím spíše klady, homosexuálové se nemusí stydět spolu vyjít mezi lidi, když jsou sezdání, mohou spolu žít. Jsou tím takoví zklidnění a naopak je to vede k monogamii.*“¹⁵⁹ „*S registrovaným partnerstvím souhlasím, jsem pro. Mají právo mít práva. Když jeden zemře, aby mohl druhý dědit a měl tak nějaké jistoty. Důležité také je, aby měli stvrzené to, že k sobě*

¹⁵⁶ Inf. Pavla, 25 let, studentka VŠ, Fakulta humanitních studií UK.

¹⁵⁷ Inf. Kristýna, 22 let, studentka VŠ, Pedagogická fakulta UK.

¹⁵⁸ Inf. Marie, 23 let, studentka VŠ, Filosofická fakulta UK.

¹⁵⁹ Inf. Jaroslava, 62 let, středoškolské vzdělání s maturitou, učitelka MŠ.

patří. Jak právně, jak fyzicky. Tím myslím, aby se nemuseli stydět, že spolu žijí na psí knížku. Sama tohle neodsuzují, ale vím, že minulá společnost byla k tomuto způsobu života velmi kritická, a spousta lidí tohle stále kritizuje.“¹⁶⁰ „Klad registrovaného partnerství vidím v tom, že když jsou homosexuálové partnery i po právní stránce, koukáme na ně jinak než na ty, kteří žijí jen tak na hromádce. Jak je pár sezdáný, jak homo tak hetero, společnost na něj kouká jinak, než jako na nesezdáný pár. Dalo by se říct, že s úctou. To je pro hodně lidí důležité, jak na něj nahlíží ostatní. Nejsou tolik odsuzováni.“¹⁶¹

Z výpovědí starší generace žen můžeme vyvodit, že je zajímaví názory a postoje společnosti k problematice nesezdaného soužití jak homosexuálních, tak heterosexuálních párů. Významným kladem přijetí tohoto zákona je pro ně především to, že se registrovaní homosexuálové nemusejí stydět za svůj způsob života. Jako sezdánému páru se jim dostává vyšší úcty a společenské prestiže, což je pro ně z morálního hlediska důležitým faktorem.

b) Registrované partnerství versus tradiční rodina a instituce manželství

Mezi společnostmi kolují tvrzení a názory¹⁶², že za pozvolně probíhající rozpad tradičních rodinných hodnot a instituce manželství může právě homosexualita a ostatní alternativní způsoby života. Informátorkám jsem proto položila otázku, co si o tomto tvrzení myslí a jestli jsou zastávkyněmi nebo odpůrkyněmi této teze.

Všechny ženy z mladší generace se vyjádřily k tomuto výroku nesouhlasně. Registrované partnerství podle nich není příčinou upadající víry v tradiční rodinu, ani deklasováním instituce manželství. *„Nejsem úplně zastáncem tohoto tvrzení, i když musím říct, že se na mě valí ze všech stran. Tradiční rodina je minulost a přežitek. V posledních stoletích došlo ke změně na rodinu moderní, to nás učili na vysoké. Tahle změna souvisí s větší individualizací člověka a s novými liberálními postoji, takže tradiční rodina je passé. Dávno rodina neplní takové funkce jako v minulosti, teď spíš jen ty emocionální, a tyhle funkce dokáže s přehledem splnit i jiné alternativní formy rodiny. V téhle době je nukleární rodina, která trvá po celý život, podle mě velkou vzácností. To souvisí s vysokou rozvodovostí, ale i třeba s tím, že spousta lidí záměrně volí být single nebo žít spolu v nesezdaném soužití bez manželství. Proto všechny tyhle nové formy rozbíjí tradiční manželství i rodinu, nedá se vina svést jen na registrované partnerství a homosexuály, i když to na ně většina lidí svádí.*

¹⁶⁰ Inf. Anna, 60 let, středoškolské vzdělání s maturitou, účetní.

¹⁶¹ Inf. Anežka, 62 let, středoškolské vzdělání s maturitou, pracovnice na úřadu práce.

¹⁶² K tomuto názoru mě přivedly diskuze na internetu, s přáteli a rodinou.

*Tradiční rodina dávno neexistuje.*¹⁶³ „V dnešní době, kdy je každý 3x rozvedený, lidé mají nemanželské děti, děti neznají ani jméno svého otce, otcové mají milenky a matky se o své děti někdy ani nestarají, se už nedá o nějaké tradiční rodině mluvit. V tradiční rodině takové případy taky určitě existovaly, ale ne tak okatě a spíš to byla otázka soukromí. Dnes je to možné bez trestu, a víceméně i bez hanby. Je to smutné, ale nejsou to homosexuálové, kteří ničí tradiční rodinu či instituci manželství.“¹⁶⁴ „Nemyslím si, že za změny vnímání rodiny a manželství můžou nějakí homosexuálové a jejich svazky. Tato ztráta hodnot pramení v celkovém nastavení naší společnosti, homosexuálové nejsou důvodem rozpadu tradiční rodiny.“¹⁶⁵

Informátorky v souvislosti s touto otázkou často zmiňovaly současné alternativní způsoby života, které mají do nukleární rodiny daleko. Nejčastěji zazněla problematika vysoké rozvodovosti, nesezdaného soužití, volba jedince být svobodný či bezdětný apod. Podle informátorek se všechny tyto svobodné volby jednotlivce podílejí na znehodnocování instituce manželství a rodiny, nikoliv existence homosexuality.

I ženy z generace starších s tímto výrokem nesouhlasily. Mnoho z nich srovnávalo současnost s minulostí. Některé ženy z generace starších se zmiňovaly i o manželstvích, která bývají uzavřena pro osobní prospěch. „...co třeba sňatky jen kvůli občanství, nebo zelené kartě. Dalším příkladem můžou být třeba mladé dívky, které si berou starší bohaté muže, jen pro peníze.“¹⁶⁶ Právě tyto podvodné formy manželství podle nich bývají tím, co instituci manželství degraduje. „V žádném případě nesouhlasím s tím, že partnerství rozbíjí tradice. Nechci mluvit obecně za všechny, ale jsou tu případy i mezi heterosexuály, které tradiční rodinu a instituci manželství už dávno rozbily. A to už vůbec nemluví o tom, že šílené procento uzavřených manželství se po několika letech zase rozvádí. Snad ani dříve tradiční rodina neexistovala, když byli manželé do svatby nuceni svými rodiči z majetkových důvodů. Když se na to tak podívám, tak pochybuju o tom, jestli tradiční rodina vůbec někdy existovala. Pokud ano, tak mám ten pocit, že registrované partnerství ji rozbíjí úplně nepatrně, na rozdíl od toho, jak moc ji rozbíjejí předchozí příklady.“¹⁶⁷ „Tradiční rodinu podle mého rozbíjí spíš současná společnost, než homosexuálové.“¹⁶⁸

¹⁶³ Inf. Pavla, 25 let, studentka VŠ, Fakulta humanitních studií UK.

¹⁶⁴ Inf. Kristýna, 22 let, studentka VŠ, Pedagogická fakulta UK.

¹⁶⁵ Inf. Marie, 23 let, studentka VŠ, Filosofická fakulta UK.

¹⁶⁶ Inf. Anna, 60 let, středoškolské vzdělání s maturitou, účetní.

¹⁶⁷ Inf. Anna, 60 let, středoškolské vzdělání s maturitou, účetní.

¹⁶⁸ Inf. Miroslava, 65 let, středoškolské vzdělání s maturitou, pracovnice na poště, nyní v důchodu.

Závěr

Většina informátorek, jak z generace mé, tak z generace mých babiček, vyzdvihují obecně klady, které sebou registrované partnerství přináší. Mezi mými informátorkami však není nikdo, kdo by nějaké registrované partnery znal, nebo kdo by mluvil ze své vlastní zkušenosti. Registrované partnerství s sebou má nést hlavně právní jistoty a povinnosti, na tom se mé informátorky shodují. Kromě právních výhod, podle některých informátorek, registrované partnerství také zvyšuje společenskou prestiž a úctu. Všechny ženy z obou generací se také jednohlasně shodují, že homosexuálové a jejich registrované partnerství není destabilizačním činitelem tradiční rodiny a ani manželství.

2.3 Postoje dvou generací žen k adopci dětí homosexuálními páry

Oslovené ženy měly ve vztahu k adopci dětí homosexuálními páry problém vyjádřit na téma adopce úplný souhlas, či nesouhlas. Vždy našly nějaké klady, nebo zápory, které však jejich názor netransformovaly, pouze se přemýšlením samy přinutily pochybovat o svém původním vyjádření a názoru. V reflexi adopce dětí homosexuálními páry se obě generace informátorek vyjadřovaly z jejich pohledu jak k jejím výhodám, tak k nevýhodám.

Informátorky si na téma adopce dětí homosexuálními páry často vytvořily určitý konkrétní názor, přičemž samy dodávaly, že nemají jasno proč. „*Adopce se mi moc nelíbí, ale nedokážu říct proč. Přesto, že mi homosexualita přijde přirozená, tohle mi přijde nepřirozené a proti přírodě.*“¹⁶⁹ „*Nedokážu říct, proč mi adopce homosexuálním párem přijde nepřirozená a proč jsem spíš odpůrcem, prostě to tak cítím, sama bych nechtěla být homosexuály vychovávána. Vysvětlit proč ti ale nedokážu.*“¹⁷⁰ Tato obtížnost definovat svůj vlastní názor podle mého plyne z toho, že je toto téma stále velmi choulostivé a málo diskutované na to, aby bylo možné své názory bez zdlouhavého přemýšlení vysvětlit. Ne všechny však svůj názor nedokázaly interpretovat, setkala jsem se s informátorkami, které svoje postoje dokázaly vystihnout velmi pohotově. „*Jsem stoprocentně pro adopci, i homosexuálové mají mít možnost mít dítě a společně ho vychovávat.*“¹⁷¹ Výsledky této části výzkumu dopadly tak, že nejvíce informátorek je v této problematice nadále nerozhodných. Tábory přívrženkyň a odpůrkyň adopce pak jsou zcela vyrovnané.

Vedle osobního postoje, souhlasného či nesouhlasného, se informátorky zamýšlely nad otázkou adopce v širších souvislostech, a to a) adopce versus dětské domovy a šikana, b) porušování základních lidských práv, c) sexuální identita adoptovaného dítěte, d) role a funkce potřebné k výchově dítěte.

a) Adopce versus dětské domovy a šikana

Většina přívrženkyň a odpůrkyň adopce dětí homosexuálními páry diskutovaly nad tím, kde by bylo dítěti lépe, zda u adoptivních homosexuálních rodičů, či v dětských domovech. Opět jsem se setkala s velmi rozličnými názory, které nebyly v mém výzkumném souboru podmíněné věkem, profesí ani vzděláním.¹⁷² V obou generacích se našly ty, které by upřednostnily výchovu dítěte homosexuálním párem před výchovou v dětském domově, ale i

¹⁶⁹ Inf. Eliška, 65 let, středoškolské vzdělání s maturitou, učitelka na ZŠ, nyní v důchodu.

¹⁷⁰ Inf. Kristýna, 22 let, studentka VŠ, Pedagogická fakulta UK

¹⁷¹ Inf. Michaela, 20 let, studentka VŠ, Farmaceutická fakulta UK.

¹⁷² V mém výzkumném vzorku mají informátorky minimálně středoškolské vzdělání.

ty, které by upřednostnily právě dětské domovy. Mezi oslovenými ženami byly v tomto ohledu i ty, které se nedokázaly rozhodnout, popřípadě v souvislosti s obavami šikany takto adoptovaných dětí odloučily takovou možnost na dobu „až se změní pohled na homosexuály“¹⁷³. Přehled názorů zastánkyň, odpůrkyň a nerozhodných detailně srovnává příloha č. 2.

1. Závěr

Většina žen z obou generací přiznává, že pokud by měl homosexuální pár konkurovat heterosexuálnímu a ony si musely vybrat, komu dát dítě k adopci, vybraly by si pár heterosexuální, právě kvůli tomu, aby mělo dítě vyváženou výchovu, adoptivní matku i adoptivního otce. Když ale srovnávaly možnost adopce homosexuálním párem a možnost vyrůstat v dětském domově, většina z nich není v této problematice rozhodnuta. Vyskytly se i názory, kdy by informátorky upřednostnily, aby si dítě zvolilo samo, jestli chtějí žít v rodině s homosexuály, nebo raději v dětském domově. Jenže s tímto si část tázaných sama vyvodila otázku, v jakém věku je dítě způsobilé se o takové věci samo rozhodnout. V problematice adopce nebo dětských domovů tak převládaly ty, které nebyly rozhodnuté, jakou variantu by upřednostnily. Tábory odpůrkyň a zastánkyň adopce jsou pak zcela vyrovnané.

b) Porušování základních lidských práv

Některé informátorky se v souvislosti s nemožností adopce dítěte homosexuálním párem zamyslely nad tím, zda se jedná o porušení základních lidských práv, práv každého člověka, ať heterosexuálního nebo homosexuálního. „*Budu se opakovat, ale pro mě je to porušení základních lidských práv, když člověk nemá právo adoptovat, jenom kvůli svojí sexuální identitě. Jedinou variantou tak u nás prozatím je to, že budou mít své děti z minulých vztahů a budou se společně podílet na jejich výchově.*“¹⁷⁴ Další porovnávaly situaci u nás s jinými zeměmi. „*I když se v tomto případě jedná o porušení lidských práv, můžou být gayové a lesbičky u nás ještě rádi. V zemích jako je Polsko, nebo Rusko, kde je silně zakořeněné křesťanství, mají homosexuálové nejhorší postavení, a teprve tady by se dalo hovořit o porušení lidských práv. Slyšela jsem dokonce o případu, kdy v Polsku jeden kněz na své bohoslužbě homosexualitu obhajoval a bránil jí, na ulici byl však za své názory lynčován. Takže když to u nás porovnáme s jinými zeměmi, jsme ještě docela tolerantní. Myslím si, že u*

¹⁷³ Inf. Eva, 22 let, studentka VŠ, Fakulta humanitních studií UK.

¹⁷⁴ Inf. Pavla, 25 let, studentka VŠ, Fakulta humanitních studií UK.

*nás se nad možností adopce začíná nadšeně diskutovat a bude časem povoleno.*¹⁷⁵ Část odpůrců adopce to jako porušení práv člověka nevidí.

c) Sexuální identita adoptovaného dítěte

V diskuzi o adopci dětí homosexuálním párem vyvstala i otázka, zda by dítě vychovávané takovým párem mohlo mít v dospívání nebo dospělosti problémy s vlastní sexuální identitou. Většina informátorek obou generací zastávala názor, že děti vychovávané homosexuály problém se svou sexuální identitou mít nebudou. „*Tak samozřejmě vím, že to je s prominutím blbost. Učili mě to ve škole, homosexuálem se člověk stává už během svého prenatálního vývoje, a ne výchovou. Takže si myslím, že jestli je dítě vychovávané homosexuálním párem, nijak ho to nepoznamená, možná pouze psychicky. Možná se mu budou ostatní nějakou dobu smát, než z toho vyrostou, ale snad to není nic, co by ho muselo nějak poznamenat.*“¹⁷⁶ Tázaná tu zmiňuje spíše psychický vývoj dítěte, na který by podle ní mohla adopce mít vliv. Nikoliv však na jeho sexualitu. V této souvislosti zaznělo i několik názorů, že „*je možné, že dítě bude trochu zmatené, proč on je vychováván dvěma muži nebo dvěma ženami, zatímco ostatní mají od každého po jednom, ale to spíše v dětství. V dospívání či dospělosti už podle mě žádné takové problémy nebudou.*“¹⁷⁷ „*Nemyslím si, že by mělo problém se svou sexuální identitou, ale s prostou psychikou. Jak jsem říkala, dítě potřebuje mít vzor obou pohlaví a jestliže jedno chybí, je zde nerovnováha, ať při sebevědomí nebo při přístupu u řešení problémů.*“¹⁷⁸ *Myslím si, že dítě může být více zmatené, ale rozhodně nebude mít větší tendenci k homosexualitě. Naše okolí nás může výchovou ovlivnit v mnoha směrech, ale určitě neovlivní naši sexuální orientaci, ta je vrozená. Takže s tímto tvrzením nesouhlasím.*“¹⁷⁹ Zástupkyně mladší generace ale uvedla, že dítě může být zmatené i v případě, že je vychovávané jen jedním rodičem. „*Myslím si, že dítě v pubertě by se svou identitou mohlo mít v hlavě zmatek, tak jako mohou mít i homosexuálové, kteří pocházejí z heterosexuální rodiny a musejí se vyrovnat se svojí homosexualitou. Tak může mít i heterosexuální dítě zmatek v hlavě, tím že žije v rodině, kde jsou partneři stejného pohlaví a jeho bude přitahovat pohlaví odlišné.*“¹⁸⁰ A následně zdůraznila, že: „*Ale s tvrzením, že dítě vychovávané homosexuály bude mít v dospívání či dospělosti problémy s vlastní identitou jen kvůli tomu, že je*

¹⁷⁵ Inf. Miroslava, 65 let, středoškolské vzdělání s maturitou, pracovnice na poště, nyní v důchodu.

¹⁷⁶ Inf. Pavla, 25 let, studentka VŠ, Fakulta humanitních studií UK.

¹⁷⁷ Inf. Eva, 22 let, studentka VŠ, Fakulta humanitních studií UK.

¹⁷⁸ Inf. Kristýna, 22 let, studentka VŠ, Pedagogická fakulta UK

¹⁷⁹ Inf. Anna, 60 let, středoškolské vzdělání s maturitou, účetní.

¹⁸⁰ Inf. Eliška, 65 let, středoškolské vzdělání s maturitou, učitelka na ZŠ, nyní v důchodu.

vychováváno homosexuálním párem, nesouhlasím.“¹⁸¹ Děti vychovávané homosexuály mohou mít podle informátorek v hlavě zmatek a psychické problémy, časem si to však podle jejich výpovědí v sobě urovnají. „*S orientací se člověk rodí, nevybírá si ji, ani nevolí dle svojí vůle. Určitě ji tedy ani neokouká. Takže je to podle mého nesmysl, předpotopní názor starších lidí vyrůstajících ve starých režimech, ale ne všech samozřejmě. Myslím, že vzdělání lidé se s tímto názorem neztotožňují, ať jsou v jakémkoliv věku.*“¹⁸²¹⁸³

Závěr

Většina informátorek se shoduje, že dítě nebude mít problémy se svou sexuální identitou, ale nezávisle na svých otázkách zmiňovaly psychické problémy, které dítě může mít následkem žití s homosexuálními rodiči. Obě generace se souhlasně shodly na tom, že homosexualita není dědičná, a že homosexualita není podmíněná výchovou ale biologicky.¹⁸⁴

d) Role a funkce potřebné k výchově dítěte

V souvislosti s výchovou dítěte homosexuálními rodiči byla informátorkám položena otázka, jaký mají názor na tvrzení, že homosexuální pár nedokáže zastávat všechny funkce potřebné k výchově dítěte. Opět jsem se dočkala mnoha variant odpovědí. „*Když to dokáže jeden rodič, v případě že se rodiče rozvedou, proč by to nedokázal dál, i v případě, že bude mít partnera stejného pohlaví.*“¹⁸⁵ Většina informátorek uznává, že by homosexuálové výchovu zvládli, ale dítě podle nich musí vidět obě role, jak mužské, tak ženské. „*Musí mít máminu lásku, to by mu mohlo chybět u dvou gayů, i když věřím tomu, že i dva gayové by mu tu lásku dali. Myslím si, že kdyby měli homosexuálové dítě, tak by ho moc rozmazlovali, byli by na něj moc hodní a něžní, s výchovou by zaostávali a dítě by tak nebylo připravené do života, do reality. Chlap někdy musí být na dítě tvrdý, aby se naučilo poslouchat.*“¹⁸⁶ Informátorky uznávaly, že jsou věci, které nedokáží nahradit rodinu sestávající z matky a otce. Nicméně pochybovaly, že pokud by homosexuálové měli dítě, vychovávali by ho zásadně špatně. „*V dnešní době mi rozdělení rodičovských funkcí nepřijde nijak omezující a jako něco, co by mělo být překážkou homosexuálním rodičům. Například si myslím, že je daleko horší, když dítě vyrůstá pouze*

¹⁸¹ Inf. Eliška, 65 let, středoškolské vzdělání s maturitou, učitelka na ZŠ, nyní v důchodu.

¹⁸² Inf. Marie, 23 let, studentka VŠ, Filosofická fakulta UK.

¹⁸³ Některé informátorky také zmínily, že zastánkyněmi tohoto tvrzení mohou být starší a nevzdělaní lidé. Můj soubor starších informátorek však toto tvrzení nepotvrdil. Je ale třeba vzít v úvahu, že skupina starších informátorek byla středoškolsky vzdělaná. Otázkou tak zůstává, jak by reagovaly ženy se základním vzděláním.

¹⁸⁴ Byl zmíněn také názor, že dítě vychovávané homosexuály nemusí mít problém se svou identitou, pokud má fungující prarodiče, a poznává tak heterosexuální skrze ně.

¹⁸⁵ Inf. Eliška, 65 let, středoškolské vzdělání s maturitou, učitelka na ZŠ, nyní v důchodu.

¹⁸⁶ Inf. Jaroslava, 62 let, středoškolské vzdělání s maturitou, učitelka MŠ.

s jedním rodičem a nemá tak možnost vidět jiný způsob výchovy a má pouze jeden vzor.¹⁸⁷ Některé ženy uváděly, že někteří gayové bývají zženštilí, a pokud bude právě takový gay v páru, může zastávat role matky. I když ale prý všechny funkce nahradit nemůže, zejména dívkám při jejich dospívání. „Myslím si, že hlavně dívkám, může chybět ženská složka v rodině, a to především při jejich dospívání. Na druhou stranu děti vychovávané gayi budou mít zas úplně jiný pohled na svět a vzhledem k milé povaze gayů vůbec nepochybuji, že jejich děti budou vychovány správně. U adopce lesbičkami by zase dítě mohlo postrádat jakousi autoritu a disciplínu, to je však hodně subjektivní názor.“¹⁸⁸ „Myslím, že to není pravda. I v homosexuálním vztahu je jeden více muž a jeden více žena. A oba se vzájemně doplňují ve výchově dítěte.“¹⁸⁹ „Určitě jsou nějaké funkce a role, které by měl zastávat každý rodič, podle mě to ale není podmíněné pohlavím. I když to asi není úplně pravda, ale myslím si, že vždycky jeden v homosexuálním páru je více chlapecký, a druhý je naopak zženštilý. Proto ten zženštilý může zastávat emocionální funkce, které většinou zastává matka, a výchovné funkce zastává v páru ten mužnější. To samé u lesbiček. Ve výsledku ale podle mě dítěti nic nechybí. Hlavně že má rodiče, co ho milují.“¹⁹⁰ Většina tázaných uvedla, že věří tomu, že by bylo dítě ovlivněné výchovou spíše pozitivně. Sice žádné takové dítě neznají, ale v představách je podle nich vychovávané k velké toleranci, hlavně k menšinám.

Závěr

Zastánkyně a odpůrkyně adopce nebyly rozčleněny podle generací, vzdělání či profesí, ale byly zastoupeny napříč generacemi. Ze souhrnu analyzovaných výpovědí mých informátorek nevyplývá, že by generace našich babiček byla jednohlasně proti, a generace mých vrstevnic většinou pro. Všechny informátorky však ke konci dodaly, že s tímto tématem nemají vlastní zkušenost, ani se v jejich okolí nevyskytuje nikdo, kdo by takovou zkušenost měl.¹⁹¹

¹⁸⁷ Inf. Marie, 23 let, studentka VŠ, Filosofická fakulta UK.

¹⁸⁸ Inf. Eva, 22 let, studentka VŠ, Fakulta humanitních studií UK.

¹⁸⁹ Inf. Anna, 60 let, středoškolské vzdělání s maturitou, účetní.

¹⁹⁰ Inf. Pavla, 25 let, studentka VŠ, Fakulta humanitních studií UK.

¹⁹¹ Vesměs se ale shodují, že kdyby nějaký homosexuální pár toužící po adopci dítěte znaly, mohlo by to jejich názor ovlivnit. Moje respondentky ovšem neměly zkušenosti jako někteří respondenti z výzkumů P. Janošové a Sociologického ústavu AV ČR, proto výpovědi informátorek z mého výzkumného souboru nekorrespondují s výpověďmi výzkumů výše zmíněných.

ZÁVĚR

Ve své práci jsem si stanovila cíl, kterým bylo zjistit názory a postoje dvou generací žen na registrované partnerství, homosexualitu a adopci dětí homosexuálními páry. Sledovala jsem postoje mladých žen, které většinu života žijí v poměrně tolerantní a liberální době. Současně jsem věnovala pozornost postojům a případným rozdílům v názorech u informatorek patřících do starší generace žen, které značnou část života prožily před rokem 1989.

Problematika registrovaného partnerství a adopce dětí homosexuálními páry je v dnešní době velmi aktuální a diskutovanou otázkou. Svědčí o tom různé diskuze a zprávy uváděné v masmédiích.¹⁹² Informátorky obou generací z mého výzkumu však reflektovaly, že u nich registrované partnerství mezi zásadní diskutovaná témata nepatří.

Na základě analýzy dat získaných z realizovaných rozhovorů jsem dospěla k následujícím závěrům:

- Názory a postoje k homosexualitě se neustále mění, a reflektují to i informatorky z obou generací žen mého výzkumného souboru. Starší generace vnímá změny v postojích a názorech o to víc, jelikož může srovnávat s dobou minulou, jež byla k homosexuální menšině velmi represivní. Podle jejich výpovědí je společnost v aktuální současnosti vůči homosexuálům otevřenější a přijímá je. Dnes už homosexuální páry nemusí svůj vztah tajit, nemusí se za něj stydět a tak se k homosexualitě mohou otevřeně přiznat. Pro mladší generaci, vyrůstající v jiné době, není pokrok dostatečně rychlý, změna podle nich probíhá pozvolna a ne takovým tempem, jakým by si představovaly. Obě generace žen změny v postojích k homosexuálům charakterizují jako zlepšující se. Stále ale z jejich pohledu není společnost dostatečně tolerantní na to, aby jim poskytla stejná práva jako heterosexuálům.¹⁹³
- Názory žen obou generací na homosexualitu a problematiku s ní spojenou byly velmi vstřícné a pozitivní, a nesetkala jsem se s žádným negativním postojem ani nesouhlasnými názory, a to jak v mladší, tak ve starší generaci.

¹⁹² Např. BROŽOVÁ, Karolína. 2015. Gayové se zlobí na Sněmovnu. Blokuje jim zákon o adopcích. Právo. (str. 1+3).

¹⁹³ BROŽOVÁ, Karolína. 2015. Gayové se zlobí na Sněmovnu. Blokuje jim zákon o adopcích. Právo. (str. 1+3).

- Podle většiny informátorek by měla mít homosexuální menšina stejná práva jako heterosexuálové. Ani jedna generace žen touto menšinou neopovrhuje, a už vůbec se v jejich případě nedá hovořit o nesnášenlivosti.
- Názory některých žen ze starší generace jsou ovlivněny předsudky a stereotypními představami. Velmi na ně působí média, která také jejich postoje ovlivňují. Do interakce s homosexuály se nedostávají, a žádná starší žena z mého výzkumného vzorku homosexuála osobně nezná. Ženy z mladší generace přicházejí s homosexuální menšinou do styku více či méně častěji, některé dokonce pravidelně. Proto je jejich názor utvořen hlavně osobními zkušenostmi.
- Ačkoliv jsou všechny tázané z obou generací v otázkách homosexuality velmi liberální a tolerantní, projevy náklonnosti na veřejnosti nesou většinou s nelibostí. Většina informátorek nesouhlasí s intimními projevy na veřejnosti jak homosexuálů, tak heterosexuálů. Obě generace žen se tak většinou dívají na intimitu na veřejnosti s despektem, je jim to nepříjemné. Nejedná se ale o negativní postoj vůči homosexuální menšině, ale vůči chování lidí na veřejnosti obecně. Projevy náklonnosti na veřejnosti podle informátorek obou generací tak nejsou přípustné a měly by patřit do soukromé sféry. Jak ale tázané uvádí, i když s tím nesouhlasí, s takovými projevy se u heterosexuálů setkávají běžně a jsou na ně zvyklé, naopak projevy homosexuálních párů je spíše šokují.
- Obě generace žen, jak mladší, tak starší, bezvýhradně zákon o registrovaném partnerství schvalují. Ani jedna z mých informátorek nebyla odpůrkyní, ba naopak, některé z nich, ale převážně z generace mých vrstevnic, byly výraznými zastánkyněmi. Informátorky obou generací neshledávaly v zavedení toho zákona žádné záporny.
- Co se týče adopce dětí homosexuály, většina žen z obou generací přiznává, že pokud by měl homosexuální pár konkurovat heterosexuálnímu a ony si musely vybrat, komu dát dítě k adopci, vybraly by si pár heterosexuální, kvůli tomu, aby mělo dítě vyváženou výchovu. Když ale srovnávaly možnost adopce dítěte homosexuály a možnost vyrůstat v dětském domově, většina z nich nebyla v této otázce jednoznačně rozhodnuta.¹⁹⁴

¹⁹⁴ „*Je to obtížné téma, nedokážu posoudit*“. Inf. Jaroslava, 62 let, středoškolské vzdělání s maturitou, učitelka MŠ. Tábory zastánkyň a odpůrkyní adopce dětí homosexuálními páry byly zcela vyrovnané, nejvíce však převládalo informátorek, které nebyly v této problematice rozhodnuté.

- Většina informátorek se shodla, že dítě vychovávané homosexuály nebude mít problémy se svou sexuální identitou, mohly by ale mít psychické problémy následkem případné šikany.

Na závěr bych chtěla zdůraznit, že jsem z výpovědí informátorek nezaznamenala žádný zásadní negativní postoj ani k homosexualitě, ani k registrovanému partnerství. Co se adopce týče, její odpůrkyně byly převážně ty, které s homosexuály nepřichází do kontaktu, a tak samy uváděly, že kdyby nějaký homosexuální pár znaly, mohlo by to jejich názory ještě ovlivnit a pozměnit. Starší generace žen z mého výzkumného souboru byla oproti výsledkům výzkumů P. Janošové¹⁹⁵ a Sociologického ústavu AV ČR¹⁹⁶, obdobně tolerantní jako mladá generace, a tak zdaleka v mé výzkumném souboru nešlo o protichůdné názory dvou věkově rozdílných skupin informátorek.

¹⁹⁵ JANOŠOVÁ, P., Homosexualita v názorech současné společnosti. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2000, ISBN 80-7184-954-5.

¹⁹⁶ TABERY, Paulína. 2012. Postoje veřejnosti k právům homosexuálů – květen 2012. In: *Centrum pro výzkum veřejného mínění Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.: TISKOVÁ ZPRÁVA* [online]. [cit. 2015-05-09]. Dostupné z: http://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c1/a6884/f3/ov120710.pdf.

ČADOVÁ, Naděžda. 2014. Postoje veřejnosti k právům homosexuálů – červen 2014. *Centrum pro výzkum veřejného mínění Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.: TISKOVÁ ZPRÁVA* [online]. [cit. 2015-05-09]. Dostupné z: http://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c1/a7261/f3/ov140711b.pdf.

SEZNAM LITERATURY

BEŇOVÁ, K., et al. Analýza situace lesbické, gay, bisexuální a transgender menšiny v ČR. Praha: Úřad vlády ČR, 2007.

BROŽOVÁ, Karolína. 2015. Gayové se zlobí na Sněmovnu. Blokuje jim zákon o adopcích. *Právo*. (str. 1+3).

BRZEK, A. and PONĎĚLÍČKOVÁ-MAŠLOVÁ, J., 1992, Třetí pohlaví?: Praha, Scientia Medica. ISBN 80-85526-03-4.

CAPPONI, Věra, HAJNOVÁ Růžena a NOVÁK, Tomáš. Sexuologický slovník. 1. Vyd. Praha: Grada, 1994. ISBN 80-7169-115-1.

DAWOOD, K., HORVATH, Ch., REVELLE, W., PILLARD, R. C., and BAILEY, J. M., 2000, Familial aspects of male homosexuality: *Archives of Sexual Behavior*.

DISMAN, M., 2002, Jak se vyrábí sociologická znalost. Praha, Nakladatelství Karolinum, ISBN 80-246-0139-7.

GIDDENS, A., Sociologie. Praha: Argo, 1999. ISBN 80-7203-124-4.

GONSIOREK, J. C., WEINRICH, J. D., and SELL, R. L., 1995, Definition and measurement of sexual orientation: *Suicide & Life - Threatening Behavior*.

JANDOUREK, J. Sociologický slovník. Vyd.2. Praha: Portál, 2007, ISBN 978-80-7367-269 0.

JANOŠOVÁ, P. *Homosexualita v názorech současné společnosti*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2000, ISBN 80-7184-954-5.

MATĚJČEK, Z. O rodině vlastní, nevlastní a náhradní, Portál, Praha 1994.

SAGARIN, E. 1976, Prison homosexuality and its effect on post-prison sexual-behavior: *Psychiatry – interpersonal and biological processes*.

SINGLY, F. Sociologie současné rodiny. Vyd. 1. Překlad Stanislav Štech, Ludmila Šašková. Praha: Portál, 1999, ISBN 80-717-8249-1.

SPENCER, C. *Dějiny homosexuality*. Bratislava: S Lovart, 1999.

VALENTOVÁ, J. 2004, Mužská homosexualita z pohledu biologie, bakalářský esej.

WEISS, P., ZVĚŘINA, J. *Sexuální chování v ČR- Situace a trendy*. Praha: Portál, 2001, str.

Internetové zdroje:

COO. Co je homosexualita? Co je coming out?. 004. CZ [online]. 03. 04. 2015 [cit. 2015-05-04]. Dostupné z: <http://www.004.cz/co-je-homosexualita-co-je-coming-out>.

HROMADA, Jiří. Gay iniciativa v České republice: SOHO v České republice. *Registrované partnerství*. [online] 2006 [cit. 2015-05-04].

Dostupné z: <http://gay.iniciativa.cz/www/index.php?page=clanek&id=74>.

HROMADA, Jiří. Gay iniciativa v České republice: SOHO v České republice. *RP v praxi: Zákon o registrovaném partnerství v praxi* [online]. 2006 [cit. 2015-02-23].

Dostupné z: <http://gay.iniciativa.cz/www/index.php?page=clanek&id=37.5>.

HROMADA, JIŘÍ. Gay iniciativa v České republice: SOHO v České republice. *Historie RP* [online]. 2006 [cit. 2015-02-23].

Dostupné z: <http://gay.iniciativa.cz/www/index.php?page=clanek&id=10>.

ŠTĚPÁNKOVÁ, Martina a Pavel ČIŽINSKÝ. Registrované partnerství pro začínající. [online]. [cit. 2015-05-04].

Dostupné z: http://www.poradna-prava.cz/folder05/registrovane_partnerstvi_pro_zacatecniky-publikace_2006.pdf.

ODDĚLENÍ STÁTNÍHO OBČANSTVÍ A MATRIK, Odbor všeobecné správy. Uzavření registrovaného partnerství. [online]. 3. 3. 2014 [cit. 2015-05-03].

Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/uzavreni-registrovaneho-partnerstvi.aspx>.

HSX. Statistické výzkumy. 004 [online]. 24. 03. 2014 [cit. 2015-05-04].

Dostupné z: <http://www.004.cz/statisticke-vyzkumy>.

HSX, 09. 11. 2013, Sexuální orientace. [online]. [cit. 2015-02-26].

Dostupné z: <http://www.004.cz/sexualni-orientace>.

WEISSOVÁ, Aneta. Registrované partnerství pro homosexuály je přijatelné, adopce dítěte ne. *SOCIO PRESS*. [online]. 21. 10. 2012 [cit. 2015-05-04].

Dostupné z: <http://sociopress.cz/registrovane-partnerstvi-pro-homosexualy-je-prijatelne-adopce-ditete-ne/>.

TABERY, Paulína. 2012. Postoje veřejnosti k právům homosexuálů – květen 2012.

In: *Centrum pro výzkum veřejného mínění Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.: TISKOVÁ ZPRÁVA* [online]. [cit. 2015-05-09].

Dostupné z:

http://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c1/a6884/f3/ov120710.pdf

ČADOVÁ, Naděžda. 2014. Postoje veřejnosti k právům homosexuálů – červen 2014. *Centrum pro výzkum veřejného mínění Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.: TISKOVÁ ZPRÁVA* [online].

[cit. 2015-05-09]. Dostupné z:

http://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c1/a7261/f3/ov140711b.pdf

Sociologický ústav Akademie věd ČR, v.v.i. [online]. [cit. 2015-05-09]. Dostupné z:

<http://www.soc.cas.cz/oddeleni/cesky-socialnevedni-datovy-archiv>

CitacePRO [online]. [cit. 2015-05-09]. Dostupné z: www.citace.com

PŘÍLOHY

Příloha č. 1.: Charakteristika informátorek

Informátorka Kristýna- 22 let, studentka VŠ- Pedagogická fakulta UK, nepracuje, žije v Mladé Boleslavi.

Informátorka Marie - 23 let, studentka VŠ- Filosofická fakulta UK, nepracuje, žije v okolí Mladé Boleslavi.

Informátorka Pavla- 25 let, studentka VŠ- Fakulta humanitních studií UK, pracuje na částečný úvazek jako asistentka, žije v Mladé Boleslavi.

Informátorka Michaela- 20 let, studentka VŠ- Farmaceutická fakulta UK, pracuje na částečný úvazek jako recepční, žije v Mladé Boleslavi.

Informátorka Eva- 22 let, studentka VŠ- Fakulta humanitních studií UK, pracuje na částečný úvazek jako recepční, žije v okolí Mladé Boleslavi.

Informátorka Anna- 60 let, středoškolské vzdělání s maturitou, účetní, žije v okolí Mladé Boleslavi.

Informátorka Eliška- 65 let, středoškolské vzdělání s maturitou, učitelka na ZŠ, nyní v důchodu, žije v Mladé Boleslavi.

Informátorka Anežka- 62 let, středoškolské vzdělání s maturitou, úřednice, žije v okolí Mladé Boleslavi.

Informátorka Jaroslava- 62 let, středoškolské vzdělání s maturitou, učitelka v mateřské škole, žije v okolí Mladé Boleslavi.

Informátorka Miroslava- 65 let, středoškolské vzdělání s maturitou, pracovnice na poště, nyní v důchodu, žije v okolí Mladé Boleslavi.

Příloha č. 2.: Přehled názorů zastánkyň, odpůrkyně a nerozhodných v otázce adopce a dětských domovů.

1. Odpůrkyně

U žen, které jsou proti adopci dětí homosexuálními páry, zaznívaly různé názory a postoje, například: „*Ani nesouhlasím s argumentem, že dítěti je lépe u homosexuálního páru, než v dětském domově. Myslím si, že je dost heterosexuálních párů, které by děti z dětských domovů mohly mít.*“¹⁹⁷ Děti by tak podle informátorek měly vyrůstat v rodině složené z matky a otce a být jimi také vychovávány. Měly by mít oba vzory, jak matku, tak otce, to ale bohužel tento typ adopce nesplňuje, proto jsou odpůrkyněmi. Další odpůrkyně uvádí jiné důvody svého rozhodnutí, a to hlavně ty, že bychom se spíš měli vžít do situace samotného dítěte. „*U téhle jediné otázky si asi budu trochu protiřečit. Ať jsem jakkoliv pro, aby homosexuálové měli maximum práv a volnou ruku, žili spolu a byli šťastní, tak tohle je podle mě věc, která je spíš o dítěti než o homosexuálech, konkrétně myslím to, jak to na něj působí. Spousta lidí řekne, že je to lepší, než aby dítě bylo v dětském domově, což je možná pravda, ale to těžko soudit, když my jsme si tohle dilema sami neprožili.*“¹⁹⁸ Odpůrkyně adopce se ve výsledku shodují, že dítě vychovávané homosexuály bude velmi ovlivněné, a to především psychicky.

2. Zastánkyňe

Adopce dětí homosexuálními páry měla mezi mými respondentkami i své zastánkyňe. „*Taky si myslím, že lepší prostředí dá dítěti homosexuální pár, než dětský domov. Dítě potřebuje nějakou mateřskou lásku a individuální výchovu. A i když v dětských domovech o děti určité pečují na maximum, není to totéž jako vyrůstat s rodiči. Bohužel společnost můj názor většinou nesdílí. A je to dost ožehavé téma, a nejspíš ještě dlouho bude.*“¹⁹⁹ „*Jsem jednoznačně pro. Určitě bude dětem lépe v rodině, než v dětském domově. Je přece úplně jedno, jestli vychovává dítě smíšený pár, nebo dva muži nebo dvě ženy. Pokud žena, nebo muž přijde o svého partnera, stejně děti vychovává pouze jeden člen rodiny.*“²⁰⁰ Zastánkyňe adopce se shodují, že dítěti prospěje více, pokud je vychovávané individuálně, buď heterosexuálním, nebo homosexuálním párem. Podle nich dětské domovy nemohou dítěti věnovat dostatečné množství pozornosti, lásky, ani výchovy, jako by mu mohli věnovat partneri, nebo manželé. Dodávají ale, že by dítě mělo mít možnost výběru, zda chce vyrůstat v dětském domově, nebo

¹⁹⁷ Inf. Eliška, 65 let, středoškolské vzdělání s maturitou, učitelka na ZŠ, nyní v důchodu.

¹⁹⁸ Inf. Kristýna, 22 let, studentka VŠ, Pedagogická fakulta UK.

¹⁹⁹ Inf. Pavla, 25 let, studentka VŠ, Fakulta humanitních studií UK.

²⁰⁰ Inf. Anna, 60 let, středoškolské vzdělání s maturitou, účetní.

žit s homosexuálním párem. Otázkou ale zůstává, kdy je dítě k takovému rozhodnutí způsobilé.

3. Nerozhodné

Většina informátorek neměla na adopci dětí homosexuálním párem vyhraněný názor. „*Tady si nejsem úplně jistá, na jednu stranu vůbec nechci homosexuálům odepírat toto právo, zakládat rodinu. Na druhou stranu se trochu bojím, že ve výchově dítěte je zapotřebí i trochu té ženské či mužské stránky a hlavně výchovy. Musí být těžké vyrůstat bez blízké ženy či muže v domácnosti a být obklopen jen jedním pohlavím.*“²⁰¹ *Toto je hrozně specifické, strašně moc záleží na tom, o jaký homosexuální pár se zrovna jedná. Říkám si ale, že děti v dětských domovech je dost a jsem si úplně jistá, že by jim bylo lépe, kdyby je homosexuální pár adoptoval, než aby dětství strávili v ústavu.*“²⁰² Některé tázané tak neměly na tuto problematiku jasnou odpověď, a dodávaly, že by potřebovaly delší dobu, aby se pro souhlasný či nesouhlasný názor mohly rozhodnout. „*No, to je něco, na co nemám jasnou odpověď. Některé argumenty mi přijdou věcné a logické – souhlasím s registráváním, dokonce bych byla spíše pro úplné manželství, dopřála bych všem stejně – ale v otázce adopce se spíše dostávám do role dítěte. Uvědomuji si, že by se plno dětí mělo daleko líp, než se má někde v dětských domovech, určitě by se mělo i daleko líp než v rozpadlých nebo nefungujících rodinách, ale upřímně jsem se opravdu ještě nesrovnala s dvěma tatínky či dvěma maminkami.*“²⁰³

²⁰¹ Inf. Eva, 22 let, studentka VŠ, Fakulta humanitních studií UK.

²⁰² Inf. Michaela, 20 let, studentka VŠ, Farmaceutická fakulta UK.

²⁰³ Inf. Marie, 23 let, studentka VŠ, Filosofická fakulta UK.

Příloha č. 3: Rozhovor 1- Mladší generace žen, informátorka Pavla

Pasportizace: 25 let, studentka VŠ- Fakulta humanitních studií UK, pracuje na částečný úvazek jako asistentka, žije v Mladé Boleslavi.

Jaký máš názor na homosexualitu?

„Mně konkrétně nevadí. Nic proti nim nemám a ani by mě to nenapadlo. Ale asi to je tím, jak jsem vychovávána. Upřímně, tu nesnášenlivost a nenávisť nechápu. Myslím si ale, že se jejich postavení ve společnosti zlepšuje a já se svůj kladný názor snažím šířit dál.“

Vyskytuje se ve Tvém okolí nějaký homosexuální pár?

„V mém okolí je spousta homosexuálních párů. Asi je to tím, že studuju v Praze, tady jich je hodně. Jsou tu součástí města. U nás v Mladé Boleslavi ale žádné homosexuály neznám. Mám dokonce mezi přáteli jeden gay pár, lesbičky ale žádné neznám ani v Praze.“

Jak na něj nahlížíš?

„Jako na všechny ostatní. Jak jsem říkala, nemám s nimi žádný problém, naopak. Gayové mi přijdou milejší, přátelštější a hodnější. Často s nimi vycházím mnohem lépe, než s kamarádkami. Dokáží lépe naslouchat a jsou otevřenější citlivým tématům. Výborně si taky rozumí s mým přítelem. Často je k nám zveme na návštěvy. Jsou mi velmi blízcí.“

Můžeš mi popsat, jak podle Tebe vypadá „typický“ gay a „typická“ lesbička?

„Myslím si, že neexistuje něco jako typický gay nebo lesba. Na škole studujeme gender, tak vím, že nejde někoho typizovat podle zajetých předsudků. Musím se ale přiznat, že když se mluví o gayovi, představím si metrosexuála, a když o lesbičce, představím si slečnu s krátkými vlasy. Tak to ale není, to vím.“

Jaký máš názor na homosexuály, kteří k sobě projevují na veřejnosti náklonnost?

„Když jsem viděla poprvé homosexuály, co k sobě nějakým způsobem náklonnost projevovali, musím říct, že mě to trošku vyvedlo z míry. Nebyla jsem na to zvyklá. Poprvé jsem se s nimi setkala, co jsem se dostala na vysokou, tak v devatenácti letech. Postupem času jsem si na to zvykla, ale ze začátku mi to nebylo příjemné, i když jsem to nedávala najevo. Teď mi to přijde úplně normální. Nemám ale moc ráda, když páry na veřejnosti projevují náklonnost, nebo

nějaký intimnější fyzický kontakt, to podle mě patří do soukromí, ať už se jedná o heterosexuální, nebo homosexuální páry. V tomhle jsem konzervativní.“

Jak reaguješ při případném setkání s homosexuály? A proč?

„Nevadí mi to, ale na druhou stranu jejich společnost nevyhledávám. Nemůžu ale říct, že bych se jim vyhýbala. S mými přáteli se scházím celkem často a pravidelně, ale to asi proto, že se známe. Ale jen tak jít pobavit se do gay klubu bych asi nešla. Snad jen, pokud by mě o to požádali.“

Jak se o homosexuálech vyjadřuje Tvoje okolí?

„Jak kde a jak kdo. Málokdy jsem se ale osobně setkala s nějakou nenávisťou nebo pomluvami. Když už, tak se známí negativně projevují skrz vtipky a poznámky. Většinou jsem obklopena mladými lidmi, a ti mají na homosexualitu podobný názor jako já. Podle mě je moje generace k homosexualitě dost liberální. A to je asi dobře. Se staršími generacemi o tomhle tématu moc nemluví, není důvod ani příležitost. Těžko říct, jaký by na ně měli názor.“

Jaké změny v postojích k homosexuálům vnímáš ve svém okolí?

„Jasně že vnímám. Postoje a názory se mění každým dnem. I zarytý homofóbní člověk může změnit svoje názory a postoje. Vnímám to sama, když hezky mluvím o svých homo přátelích před jinými lidmi, jak potom na ně mění názor. Jde tady asi spíš o to, že společnost je stále málo tolerantní, a podle mého názoru za to můžou právě starší generace, které předávají svoje postoje dál. Tak to ale samozřejmě není vždycky a všude. Třeba kdyby se o problematice homosexuality hovořilo ještě víc, pomohlo by situaci ještě víc zlepšit a měnit tak názory většiny lidí. Změna v postojích k homosexuálům mě napadá jen v souvislosti s AIDS. Dříve byla tato choroba brána jako nemoc gayů, kvůli jejich způsobu života, a tak na ně společnost pohlížena skrz prsty, protože je viděla jako tvůrce a přenašeče nákazy. Díky pokrokům v medicíně ale naštěstí všichni pochopili, že se AIDS netýká pouze gayů a že oni nejsou důvodem této nemoci.“

Jaký máš názor na registrované partnerství?

„Od začátku jsem jednoznačně pro. Homosexuálové by podle mě měli mít stejná práva jako heterosexuálové. Tak když chtějí uzavřít partnerství, neměl by jim nikdo ani nic bránit. Už jen to, že tomu tak kdysi nebylo a v mnoha zemích stále není, je podle mě porušení základních

lidských práv a svobod. Tak jsem moc ráda, že to naše republika povoluje, už kvůli mým gay přátelům.“

Jaký máš názor na tvrzení, že registrované partnerství rozbíjí tradiční rodinu a instituci manželství?

„Nejsem úplně zastáncem tohoto tvrzení, i když musím říct, že se na mě valí ze všech stran. Tradiční rodina je minulost a přežitek. V posledních stoletích došlo ke změně na rodinu moderní, to nás učili na vysoké. Tahle změna souvisí s větší individualizací člověka a s novými liberálními postoji, takže tradiční rodina je passé. Dávno rodina neplní takové funkce jako v minulosti, teď spíš jen ty emocionální, a tyhle funkce dokáží s přehledem splnit i jiné alternativní formy rodiny. V téhle době je nukleární rodina, která trvá po celý život, podle mě velkou vzácností. To souvisí s vysokou rozvodovostí, ale i třeba s tím, že spoustu lidí záměrně volí být single nebo žít spolu v nesezdaném soužití bez manželství. Proto všechny tyhle nové formy rozbíjí tradiční manželství i rodinu, nedá se vina svěst jen na registrované partnerství a homosexuály, i když to na ně většina lidí svádí. Tradiční rodina dávno neexistuje.“

Jaký názor má na registrované partnerství tvoje okolí?

„Pokud vím, tak v mém okolí není nikdo, kdo by byl jednoznačně proti. Je ale pravda, že o tomhle tématu diskutuji jen s lidmi mé věkové kategorie. Nikdy jsem tohle neřešila s rodiči, nebo prarodiči. Například u prarodičů je tohle jedno z témat, které je pro diskuzi tabu. Víím ale, že se k tomuto tématu staví negativněji heterosexuální kluci, s těmi se o tom ale nebavím.“

V čem vidíš klady a zápory registrovaného partnerství?

„Vidím hlavně klady. Ať jde o nějaké jistoty, jak právní, nebo soukromé ve vztahu. Jak je pár sezdáný, jak homo tak hetero, společnost na něj kouká jinak, než jako na nesezdaný pár. Dalo by se říct, že s úctou. To je pro hodně lidí důležité, jak na něj nahlíží ostatní. Konkrétně mě napadají klady třeba v tom, že kdyby se jednomu z partnerů něco stalo, a byl by v nemocnici, nemuseli by k němu toho druhého pustit, jelikož není příbuzný. Nebo třeba přebírat poštu. Díky registrovanému partnerství získávají partneři podobné jistoty, jako získávají heterosexuálové v manželství. A pokud to tak není, mělo by to tak být. Zápory mě nenapadají. Jediný zápor je to, že tahle možnost neexistuje pro homosexuály déle.“

Jaký máš názor na adopci dětí homosexuálními páry?

„V téhle odpovědi teď už asi nepřekvapím, ale jsem opět pro. Budu se opakovat, ale pro mě je to porušení základních lidských práv, když člověk nemá právo adoptovat, jenom kvůli svojí sexuální identitě. Jedinou variantou tak u nás prozatím je to, že budou mít své děti z minulých vztahů a budou se společně podílet na jejich výchově. Také jsem slyšela o případech, kdy se spolu homosexuální pár gayů a lesbiček dohodli, že spolu počnou dítě a budou ho ve čtyřech společně vychovávat. Proč ne, já mám také dvě maminky a dva tatínky, protože jsou moje rodiče téměř celý můj život rozvedení, a každý z nich má nového partnera, nevidím v tom žádný problém. Pak si taky myslím, že lepší prostředí dá dítěti homosexuální pár, než dětský domov. Dítě potřebuje nějakou mateřskou lásku a individuální výchovu. A i když v dětských domovech o děti určitě pečují na maximum, není to totéž jako vyrůstat s rodiči. Bohužel společnost můj názor většinou nesdílí. A je to dost ožehavé téma, a nejspíš ještě dlouho bude.“

Co si myslíš o tvrzení, že dítě vychovávané homosexuálním párem bude mít v dospívání či dospělosti nějaké problémy s vlastní sexuální identitou?

„Tak samozřejmě vím, že to je s prominutím blbost. Učili mě to ve škole, homosexuálem se člověk stává už během svého prenatálního vývoje, a ne výchovou. Takže si myslím, že jestli je dítě vychovávané homosexuálním párem, nijak ho to nepoznamená, ani psychicky, ani sexuálně. Možná se mu budou ostatní nějakou dobu smát, než z toho vyrostou, ale není to nic, co by ho muselo nějak poznamenat.“

Co si myslíš o názoru, že homosexuální pár nedokáže zastávat všechny funkce potřebné k výchově dítěte?

„Určitě jsou nějaké funkce a role, které by měl zastávat každý rodič, podle mě to ale není podmíněné pohlavím. I když to asi není úplně pravda, ale myslím si, že vždycky jeden v homosexuálním páru je více chlapecký, a druhý je naopak zženštilý. Proto ten zženštilý může zastávat emocionální funkce, které většinou zastává matka, a výchovné funkce zastává v páru ten mužnější. To samé u lesbiček. Ve výsledku ale podle mě dítěti nic nechybí. Hlavně že má rodiče, co ho milují.“

Spoustu lidí si myslí, že dítě vychovávané homosexuály bude mít větší tendenci k homosexualitě, než dítě vychovávané heterosexuály, co si o tom myslíš ty?

„Nesouhlasím samozřejmě. Jak jsem říkala, homosexualita není dána člověku výchovou, ale biologicky. Tohle si myslí spoustu lidí, že homosexuální pár vychová homosexuální dítě,

protože dítě nemá možnost, jak poznat heterosexuality. Dítě je naopak ovlivněno výchovou pozitivně. Neznám žádné takové dítě, ale myslím si, že je vychováno k velké toleranci, hlavně tedy vůči menšinám.“

Příloha č. 4: Rozhovor 2- Starší generace žen, informátorka Eliška

Pasportizace: 65 let, středoškolské vzdělání s maturitou, učitelka na ZŠ, nyní v důchodu, žije v Mladé Boleslavi.

Jaký máš názor na homosexualitu?

„Mně to vůbec nevadí, je to přirozená věc. Nikdy mi homosexualita nevadila, vždycky mi to přišlo normální. Na veřejnosti mi vadí, když se dva homosexuálové chovají vůči sobě příliš intimně, stejně jako mi to vadí u heterosexuálů, když je to nad míru únosnosti a vkusu.“

Vyskytuje se ve Tvém okolí nějaký homosexuální pár?

„To nevím, jeden pár se tu vyskytoval, ale už tu nejsou. Jinak s homosexuály ani s páry do kontaktu nepřicházím, nebo o tom nevím. Moje dcera zná lesbičku, a několikrát jsme se potkaly, ale v kontaktu nejsme, jen příležitostná komunikace, nebo rozhovor. Když jsme se potkaly, tak jsme se bavily o běžných věcech.“

Jak na něj nahlížíš?

„Nahlížím na ně stejně jako na heterosexuály. Vnímám je normálně, bez rozdílu, jako součást společnosti. Možná spíš je ani nevnímám.“

Můžeš mi popsat, jak podle Tebe vypadá „typický“ gay a „typická“ lesbička?

„Typická lesba a typický gay podle mě vypadají jako normální heterosexuálové. Nijak se neodlišují a nedávají na odív svou orientaci. Lesbička je v mých očích trošku mužnější, ale je to většinou jen jedna z páru, druhá je podle mého ženštnější. Ale neznamena to, že ta mužnější by zastávala v páru roli a pozici muže/otce.“

Jaký máš názor na homosexuály, kteří k sobě projevují na veřejnosti náklonnost?

„Jak jsem říkala před chvílí, pokud je to v mezích tak mi to nevadí, stejně jako u heterosexuálů. Pokud to nejsou věci, které by měly patřit do jejich soukromí, tak mi to nevadí a zrak neodvracím. V Praze jsem viděla dvě lesbičky, které k sobě projevovaly něžnosti v mezích únosnosti, a nevadilo mi to. Nevím ale jak bych reagovala v případě dvou gayů, u nich je pro mě únosná hranice maximálně držení za ruku, pohlazení. Zbytek patří do soukromí. Možná je to i tím, že ženy jsou obecně vnímány jako něžnější z pohlaví. Připadá mi normální, když se dvě kamarádky políbí na uvítanou, rozloučenou, nebo při přáních a gratulacích. U mužů mi přijde běžnější stisknutí ruky, a polibky by mi přišly divné, i když nedokážu vysvětlit proč.“

Jak reaguješ při případném setkání s homosexuály, a proč?

„Nevadí mi s nimi přicházet do styku. Možná ani nevím, s kolika homosexuály v běžném životě vůbec do styku přicházím. Rozhodně bych se jim nevyhýbala.“

Jak se o homosexuálech vyjadřuje Tvoje okolí?

„Nevím o nikom, kdo by k nim měl vyloženě odpor. Ale myslím si, že spousta lidí říká, že jim to nevadí, protože se snaží být součástí otevřené společnosti, ale je to jenom póza a v hloubi duše k nim nějaký odpor cítí. Nebo možná ne úplně odpor ale minimálně předsudky.“

Jaké změny v postojích k homosexuálům vnímáš ve svém okolí?

„Celkově se společnost vůči nim otevřenější, přijímá je. Dříve to více tajili, dnes už to není třeba. Jako změnu v postojích můžu jmenovat například možnost registrovaného partnerství. Kdyby registrované partnerství vadilo většině Čechů, nebylo by to asi schválené legislativně. To všechno přišlo brzy po revoluci. Dříve se lidem do hlavy vtloukalo to, že homosexualita je něco nepřírozeného, nemoc, a něco nepatřičného.“

Jaký máš názor na registrované partnerství?

„Je to v pořádku, souhlasím s ním. Měli by z toho pro homosexuální páry vzájemně plynout jak práva, tak povinnosti.“

Jaký máš názor na tvrzení, že registrované partnerství rozbijí tradiční rodinu a instituci manželství?

„Nemyslím si, že nějaká právní forma může rozbít něco tradičního. Tradiční rodina není věcí sexuální orientace ale dvou lidí. Tradiční rodinu podle mého rozbijí spíš současná společnost,

než homosexuálové. Možná i vypočítavost lidí, kteří když se nevezmou, dosáhnou lépe na vyšší sociální dávky. Za minulého režimu třeba poskytoval stát novomanželům půjčky, byty a různé výhody, což dnes už není. Důležitým faktem jejich rozhodování mohla být finanční situace, možnost získání bytu a dalších výhod, který stát lidem tenkrát poskytoval. To ale neznamená, že by jejich rodinný život byl kvalitnější a spokojenější než rodinný život dnešních rodin, ať už tradičních nebo netradičních. Lidé v bývalém totalitním režimu nemohli cestovat a ani neměli příležitosti, jako mají mladí lidé dnes, tak měli možnost brzy se usadit a založit rodinu. Rozváděli se méně, jelikož na to neměli dostatek peněžních prostředků. Rozvod není zrovna levná záležitost. Takže když to shrnu, instituci manželství nerozbíjí pouze alternativní formy soužití, jako je například registrované partnerství, ale celá společnost.“

Jaký názor má na registrované partnerství tvoje okolí?

„Předpokládám, že to mému okolí nevadí, i když o tom nediskutujeme. Mám pocit, že generace, kterým to vadilo, se pomalu stává menšinou a semilá je současná společnost a jejich tolerantní názory.“

V čem vidíš klady a zápory registrovaného partnerství?

„Zápory asi žádné nevidím. Upřímně mi to je jedno, jelikož se mě to netýká. Ale v případě že by někdo z mých blízkých homosexuál byl, byla bych ráda, že tu tato možnost je.“

Jaký máš názor na adopci dětí homosexuálními páry?

„To se mi moc nelíbí, ale nedokážu říct proč. Přesto, že mi homosexualita přijde přirozená, tohle mi přijde nepřirozené a proti přírodě. Ani nesouhlasím s argumentem, že dítěti je lépe u homosexuálního páru, než v dětském domově. Myslím si, že je dost heterosexuálních párů, které by děti z dětských domovů mohly mít. Jako dítěti by mi to vadilo, a myslím si, že děti by pravděpodobně mohly být terčem šikany svého netolerantního okolí, spíš než kdyby byly z dětských domovů. Asi by mi ani nepřišlo přirozené mít dva táty, když by ostatní děti měly doma rodiče obou pohlaví. A bylo by to určitě jiné, kdybych měla mámu a tátu a jeden z nich by si uvědomil, že je homosexuál a našel si partnera stejného pohlaví. V tomto případě by mi to přišlo přirozenější.“

Co si myslíš o tvrzení, že dítě vychovávané homosexuálním párem bude mít v dospívání či dospělosti nějaké problémy s vlastní sexuální identitou?

„Myslím si, že dítě v pubertě by se svou identitou mohlo mít v hlavě zmatek, tak jako mohou mít i homosexuálové, kteří pocházejí z heterosexuální rodiny a musejí se vyrovnat se svojí homosexualitou. Tak může mít i heterosexuální dítě zmatek v hlavě, tím že žije v rodině, kde jsou partneři stejného pohlaví a jeho bude přitahovat pohlaví odlišné. Ale s tvrzením, že dítě vychovávané homosexuály bude mít v dospívání či dospělosti problémy s vlastní identitou jen kvůli tomu, že je vychováváno homosexuálním párem, nesouhlasím.“

Co si myslíš o názoru, že homosexuální pár nedokáže zastávat všechny funkce potřebné k výchově dítěte?

„Myslím si, že tento názor je scestný. Když to dokáže jeden rodič, v případě že se rodiče rozvedou, proč by to nedokázal dál, i v případě, že bude mít partnera stejného pohlaví.“

Spoustu lidí si myslí, že dítě vychovávané homosexuály bude mít větší tendenci k homosexualitě, než dítě vychovávané heterosexuály, co si o tom myslíš ty?

„Myslím si, že dítě může být více zmatené, ale rozhodně nebude mít větší tendenci k homosexualitě. Naše okolí nás může výchovou ovlivnit v mnoha směrech, ale určitě neovlivní naši sexuální orientaci, ta je vrozená. Takže s tímto tvrzením nesouhlasím.“